

GŁOS

KATOLICKI VOIX CATHOLIQUE

Nr 37/2014 (2563) Rok LVI 2.11.2014

**Ostatnie słowo nie należy do śmierci!
Ono należy do Boga.**

TYGODNIK POLSKI ZA GRANICĄ
HEBDOMADAIRE DE L'EMIGRATION POLONAISE

1,55 €

Fot. Piotr Fedorowicz

Dwujęzyczny

Kalendarz Głosu Katolickiego Calendrier de la Voix Catholique

POLSKA MISJA
KATOLICKA
we Francji

Defensores Fidei ZAMÓW GO JUŻ TERAZ!

Kalendarz
zamówić można,
wypełniając kupon
zamieszczony
poniżej i wysyłając
go na adres redakcji
„Głosu Katolickiego”
263 bis, rue St-Honoré,
75001 Paris

W Kalendarzu także jego wersja
kieszonkowa (do wycięcia)!

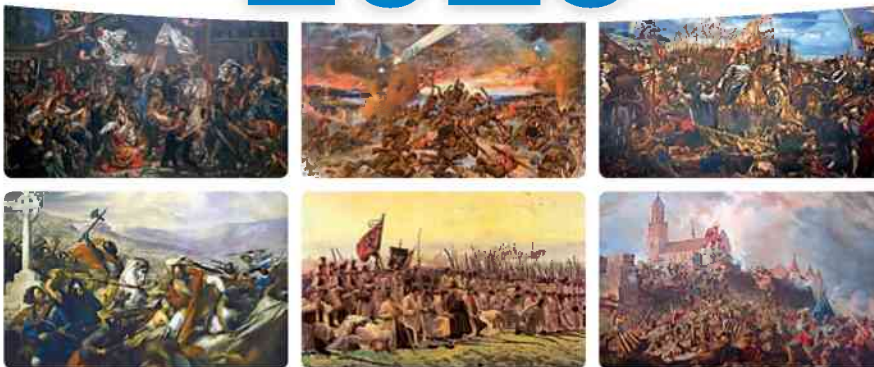

GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

Kalendarz Głosu Katolickiego
Calendrier de la Voix Catholique

Defensores Fidei 2015

Niedroga francusko-polska
firma pogrzebowa
Tel. 02 31 85 23 66
mówimy po polsku i po francusku
josefa.bazincourt@gmx.fr
POMPES FUNEBRES
INTERNATIONALE POLONIA

SAMI SWOICI
Polskie sklepy spożywcze!
93600 AULNAY SOUS BOIS
23, AV ANATOLE FRANCE
TEL. 01 72 51 62 00
94200 IVRY SUR SEINE
44, RUE LENINE
TEL. 01 70 25 46 62
e-mail: sami.swoici@onet.pl

Spędzamy spokojnie starość
w Domu Polskiego Funduszu
Humanitarnego położonym
w dużym parku nad Loara.
DOŁĄCZ DO NAS.
24, rue de la Mairie, 45740 Lailly en Val

Pasaz handlowy
Madeleine
Najlepsze
Towarzystwo w Polsce!
KAROLINA
Tel. 01 40 15 09 09

KUPON ZAMÓWIENIA KALENDARZA

Proszę o przesłanie mi polsko-francuskiego kalendarza „Głosu Katolickiego” na 2015 rok

Ilość egzemplarzy: _____ w cenie po **4,00 €** (z przesyłką **4,50 €**). RAZEM _____ €

Imię i nazwisko: _____ Telefon: _____

Adres: _____

Dołączam czek (dla „Voix Catholique”) gotówkę

Telegram o wypominkach

Ja wiem, że te pierwsze dni listy padowe to czas ujątkowy, intensywny, można lyrzecz zbiorowój wręcz pamięci i moality i za tych naszych bliskich, i najbliższych, którzy odeszli już z tego świata, w dalszą drogę ku wieczności. Przez cmentarze przetacza ją się po: piesznie i we wszystkich kierunkach tłumy frasobliwych ludzi, niosących naręcza złotych chryzantem i znicze, i w: pomnienia... co odżywa ją w nas akurat teraz, by ogrzać szczególnie dumni jąy

dzis, jesienny chłód i samotność z roku na rok większą. A nad tym polskim cmentarzem, w każdym zakątku ziemi, unosi się tuna z płonących świec, niekończąca się litania i wypominków i imion, i tęsknota za nieobecnymi i domem rodzinnym, co pozostał gdzieś w daleku i jczyźnie, w przeszłości, albo i nicości. I przykłąkam w u yobraźni, przy tak bardzo znujonym grobie, gdzie krzyż uycięty w czarnym kamieniu czuwa nadzieją nad coraz dłuższym szeregiem liter i u fr, co uklada ją się w imiona kochane i daty dokonane, i spada ją po nich, i po mu jej twarzy słonawe krole deszczu. I próbuję się sku pić, by odnaleźć drogę słów, myśli, moality i o nich, i do Niego, i wza jemni j otuły. Ale ja – rozbitek historii i własnego życiorysu – zwykle chodzę po „moich”, cmentarzach Krakowa, pomiędzy odnójwarowymi z coraz większym trudem mcgilami, kiedy jest tu pusto, cicho, bo latem pozostali żywi są przecież przy żniwach, albo nad urolpouym morzem południa, i słybać tu tylko sennie brzęczące pszczoły, nad kolorowymi kwiatami, co otacza ją jasne w słońcu kamienie grobów i przeszłość... I wówczas mam dopiero czas prawdziwy na me je w: pominki i u y pominki... P.O.

- NA OSTATNIM SALONIE SAMOCHODOWYM PRODUCENT NOWEGO CITROENA OFIAROWAŁ NAJDŁUŻEJ OGLĄDAJĄCYM NOWY MODEL PO DONICZCE KAKTUSA. ZA ZWROTEM PREZENTU W ZŁOTO ROKU MAMY DOSTAĆ NOWY MODEL C4...

rys. Leszek Biernacki

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

- | Śpieszmy się kochać... – str. 5
- | Putin, Ukraina i my – str. 6
- | Chryścijananie w czasach zarazy – str. 8
- | Saints patrons historiqes de Pologne – str. 11
- | Cztery razy „E” – str. 12

Oreǳie Synodu Biskupów

Podziwiamy i wyrażamy wdzięczność rodzinom za ich świadectwo

My, ojcowie synodalni, zebrani w Rzymie wokół papieża Franciszka na nadzwyczajnym zgromadzeniu ogólnym Synodu Biskupów, zwracamy się do wszystkich rodzin na różnych kontynentach, szczególnie zaś do tych, które idą za Chrystusem – Drogą, Prawdą i Życiem.

Okazujemy swój podziw i wdzięczność za codzienne świadectwo, jakie składacie nam i światu swoją wiernością, swoją wiarą, nadzieją i miłością.

Również my, pasterze Kościoła, urodziiliśmy się i wzrastaliśmy w rodzinach o najróżniejszych dziejach i kolejach życia. Jako kaptani i biskupi spotkaliśmy i żyliśmy obok rodzin, które opowiedziały nam słowami i pokazały nam czynami długi ciąg blasków, ale także trudów.

Już samo przygotowanie tego zgromadzenia synodalnego, poczynszy od odpow-

wiedzi na kwestionariusz, rozestany do Kościołów na całym świecie, pozwoliło nam usłyszeć głos bardzo wielu doświadczeń rodzinnych. Później nasz dialog w dniach Synodu wzajemnie nas wzbogacił, pomagając nam ujrzeć całą żywą i złożoną rzeczywistość, w której żyją rodziny.

Przedstawiamy wam słowa Chrystusa: „Oto stoję u drzwi i kołaczę: jeśli ktoś usłyszy mój głos i drzwi otworzy, wejść do niego i będę z nim wieczerzał a on ze Mną” (Ap 3, 20). Tak jak zwyczaj to czynić,

gdym przemierzał drogi Ziemi Świętej, wchodząc do domów w miasteczkach, Jezus nadal chodzi także dzisiaj ulicami naszych miast. W swoich domach doświadczacie blasków i cieni, wzniosłych wyzwaf, ale niekiedy też dramatycznych prób. Ciemność jeszcze bardziej gęstnieje, przechodząc w mrok wtedy, gdy w samo serce rodziny wkrada się zło i grzech.

[ciąg dalszy na str. 10](#)

foto: M. Mazur/KAI

ZAPRENUMERUJ „GŁOS KATOLICKI”

W prenumeracie będziesz otrzymywał „Głos...” bezpośrednio do domu wcześniej i taniej.

Imię i nazwisko: _____ Rok (56,60€) Pół roku (30,30€) Miesiąc (5€)

Adres: _____ Przyjaciele „Głosu...” (69,60€) PDF/e-mail (49,90€)

Telefon: _____ Zaznacz tutaj jeśli jest to Twoja pierwsza prenumerata i wygraj 2 dodatkowe darmowe miesiące abonamentu!

Czeki prosimy wystawiać na
Głos Katolicki – Voix Catholique
263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris;

Konto we Francji: CCP 12 777 08 U Paris – Voix Catholique/Głos Katolicki
Prenumerata w Belgii: ks. B. Dejneka – rue Jourdan 80, 1060 Bruxelles – CCP 000-1637856-11
w Niemczech: Głos Katolicki – Commerzbank Hannover – BLZ 250 400 66 – konto n°791177900

LITURGIA SŁOWA

Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych

PIERWSZE CZYTANIE

Hi 19,1.23-27A

Czytanie z Księgi Hioba

Hiob powiedział: „Któż zdola utrwalić me słowa, potrafi je w księdze umieścić? Żelaznym rylcem, diamentem, na skale je wyrycić na wieki? Lecz ja wiem: Wybawca mój żyje, na ziemi wystąpi jako ostatni. Potem me szczątki skórą odzieje, i oczyma ciała będę widział Boga. To właśnie ja Go zobaczę”.

PSALM RESPONSORYJNY

Refren: W krainie życia ujrzę dobroć Boga.

DRUGIE CZYTANIE

1 KOR 15,20-24A.25-28

Czytanie z Pierwszego Listu św. Pawła Apostoła do Koryntian

Bracia: Chrystus zmartwychwstał, jako pierwszy spośród tych, co pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka przyszła śmierć, przez człowieka też dokona się zmartwychwstanie. Jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni, lecz każdy według własnej kolejności. Chrystus, jako pierwszy, potem ci, co należą do Chrystusa, w czasie Jego przyjścia. Wreszcie nastąpi koniec, gdy przekaże królowanie Bogu i Ojcu.

Trzeba, bowiem, ażeby królował, aż położy wszystkich nieprzyjaciół pod swoje stopy. Jako ostatni wróg, zostanie pokonana śmierć. Wszystko, bowiem rzucił pod Jego stopy. Kiedy się mówi, że wszystko jest poddane, znaczy to, że z wyjątkiem Tego, który Mu wszystko poddał. A gdy już wszystko zostanie Mu poddane, wtedy i sam Syn zostanie poddany Temu, który Synowi poddał wszystko, aby Bóg był wszystkim we wszystkich.

EWANGELIA

Łk 23,44-46.50.52-53;24,1-6A

Słowa Ewangelii wg św. Łukasza

Było już około godziny szóstej i mrok ogarnął całą ziemię aż do godziny dziewiątej. Słońce się zaćmiło i zastona przybytku rozdarła się przez środek. Wtedy Jezus zawołał donośnym głosem: „Ojczy, w Twoje ręce powierzam ducha mego”. Po tych słowach wyzionął ducha. Był tam człowiek dobry i sprawiedliwy, imieniem Józef, członek Wysokiej Rady. On to udał się do Piłata i poprosił o Ciało Jezusa. Zdjął Je z krzyża, owinał w płótno i złożył w grobie, wykutym w skale, w którym nikt jeszcze nie był pochowany. W pierwszy dzień tygodnia niewiasty poszły skoro świt do grobu, niosąc przygotowane wonności. Kamień od grobu zastały odsunięty. A skoro weszły, nie znalazły ciała Pana Jezusa. Gdy wobec tego były bezradne, nagle stanęło przed nimi dwóch mężów w lśniących szatach. Przestraszona, pochyliły twarze ku ziemi, lecz tamci rzekli do nich: „Dlaczego szukacie żyjącego wśród umarłych? Nie ma Go tutaj; zmartwychwstał”.

Ostatnie słowo nie należy do śmierci!

Wchodząc na cmentarz, by pomodlić się przy grobie naszych bliskich i przy jaciół dotykamy tu jemnicy przem. jania. Tysiące wspomnień związanych z tymi, którzy odeszli...

Wspomnienia żywe, radosne i pełne szczęścia, a także te trudne i bolesne. Każda śmierć jest inna, bo każdy człowiek jest inny i ma swoją niepowtarzalną ścieżkę życia: naturalna śmierć w podeszłym wieku, nagła śmierć w wypadku, śmierć małego dziecka, które przecież było na progu życia... I to pytanie, które mimowolnie powraca: „Dlaczego?” Każdy dzień przybliża nas do tego momentu, kiedy my sami przejdziemy do wieczności. Cały dramat przemijania mógłby nas napętnać rozpaczą, ale to najważniejsze wydarzenie w historii ludzkości oświeciło blaskiem tajemnicę śmierci – zmartwychwstanie Jezusa! Nikt nigdy nie pokonał śmierci, dokonał tego tylko Jezus. Ostatnie słowo wcale nie należy do śmierci

Nasz Pan pokonał ją.

*Tam na Wzgórzu Czeszki
wydarowało się, że poniósł ni większą klęskę,
ale tak nie było!*

Wtedy śmierć straciła sw. ją moc, oścień sw. j

Wtedy, kiedy chciała pokonać Jezusa

Poiknęła w ryok na siebie

Śmiercią śmierci Życie jest

Śmiercią śmierci Życie jest

Jeśli z Nim umieramy

Razem z Nim żyć będziemy

Bo zanurzeni jesteśmy w Jego śmierć

Bo zanurzeni jesteśmy w Jego Zmartwychwstanie

Ostatnie słowo wcale nie należy do śmierci!
Dotykając grobu naszych bliskich, sercem

dotykamy Grobu Jezusa – tego jedyne grobu, który jest pusty! Pan zmartwychwstał! Jemu powierzamy naszych bliskich zmarłych. Pamiętajmy o nich w naszych modlitwach, zyskujemy odpusty w ich intencji, zamawiamy Msze święte w kolejne rocznice śmierci. Pamiętajmy o modlitwie za dusze w czyśćcu cierpiące, które nie mogą same skrócić sobie kary czyśćcowej i liczą na naszą modlitwę. Wierzmy w to mocno, że także one będą się za nas modlić i będą nas wspierać w drodze do nieba.

Nie zapominajmy tego czego nauczyli nas nasi bliscy zmarli:

- roztropność w podejmowaniu decyzji, o czym mówił tato,
- modlitwa, której uczyła nas mama,
- szlachetność i poszanowanie drugiego człowieka, na które uwarżliwiała nas babcia,
- solidna praca i unikanie lenistwa, o czym tak często mówił dziadek,
- umiłowanie ojczyzny i kultura osobista, których uczył nas wychowawca,
- wierność uczestnictwu w Mszy świętej, której uczył nas ksiądz przygotowujący do I Komunii św.

Czasem trzeba płakać, trzeba pozwolić sercu, by wypowiedziało swój ból. Trzeba. Trzeba też powiedzieć sercu, że nasi bliscy, którzy odeszli do wieczności nadal nas kochają i są przy nas i wspierają, byśmy kiedyś byli z nimi w gronie zbawionych, którzy dotarli do domu Ojca. Ostatnie słowo nie należy do śmierci. Ono należy do Boga. □

ks. Piotr Osipiński

fol. s. J. Koręcińska

Śpieszmy się kochać...

Znany jest fragment wiersza ks. Jana Twardowskiego: „Śpieszmy się kochać ludzi, bo tak szybko odchodzą”. Można go nieco sparafrazować, u dołowywając z tych słów prawdę o wiele ważniejszą: „Śpieszmy się kochać Boga, bo tak szybko przychodzi”. Szybko, a często nawet nagle i niespodziewanie, Miłość przyzywa miłość – Bóg u pomina się o swoje stworzenie, dla którego przygotował dom nie ręką ludzką zbudowany, ale wiecznie trwały w niebie (por. 2Kor 5,1).

Zycie doczesne, ile by nie trwało, zawsze okazuje się za krótkie..., szczególnie za krótkie, aby przygotować się na przyjście Pana, aby dojrzeć do pełni miłości, której On dla nas pragnie i od nas oczekuje. Tylko nielicznym udaje się wyteśnić zjednoczenie z Miłością już tu – na ziemi, udaje się otworzyć i rozszerzyć serce tak, aby zmieściło się w nim Niebo, zanim ciało obumrze i spocznie w grobie. Tęsknota poprzedzająca mistyczne zjednoczenie jest tak bolesna, że można ją śmiało nazwać czyścicem na ziemi.

Doświadczyła tego Sługa Boża siostra Leonia Nastał. W jej Dzienniku czytamy: „Cierpienie wewnętrzne ustawicznie się wzmacnia. Nawet po Komunii św. nie odczuwam ani na chwilę – nawet promyka radości. Każda chwila wiekiem się staje. Wszystko Jezus zabrał. Zostawił tylko poczucie win, niegodności i podłości mojej. Czasem zdaje mi się, że cierpię więcej niż dusze czyścicowe, bo one mają nadzieję, że cierpienia ich się skończą, a mnie i ta nadzieja odptynęła z duszy. Pali mnie ogień tęsknoty za Bogiem i ogień wstydu na widok tego plugastwa, jakie odkrywam w moich grzechach. Zdaje mi się, że jestem przedmiotem odrzucenia i wstrętu Boga. Ach Boże mój (...) niech ogień cierpienia pali, aż zniszczy wszystko, co się Tobie nie podoba, by została tylko miłość ofiarna. (...) Cierpienia duchowe, tęsknota za Panem Jezusem wyrwały mi z duszy strumienie łez i skargę bolesną. Powiedziałam Panu Jezusowi, że jeżeli ten stan dłużej potrwa, zabije mnie tęsknota za Nim. Jezus raczył odezwać się. (...) Ja ci łaskę wyświadczam, przeprowadzając cię przez czyściec cierpienia. (...) Miłość jest bardzo wymagająca, muszę na ziemi wyniszczyć w tobie wszystko, co mogłoby stanowić materiał ognia czyścicowego. Wiem, że cierpisz, ale nierównie więcej cierpiałybyś w czyścicu. Patrz, moje dziecię, Ja sam chłodzię ogień wkoło ciebie – w sercu go tylko rozpalam, bo chcę przez ciebie być kochany miłością płomienną. (...) Kto wzbudził w twoim sercu tę tęsknotę za Bogiem? Kto ci dał te łzy obfite? Niech ci to będzie promykiem nadziei, że myślę o tobie i o przeprowadzeniu cię do Ojca. W tęsknocie twej do Boga kryje się głównie cierpienie czyścica. Dusze cierpiące w czyścicu trawi ogień poczucia ich niegodności, by stanąć przed obliczem Bożym, i ogień tęsknoty za swoim Stwórcą.”

Do każdego człowieka Pan Bóg kieruje zaproszenie do tej niezwykłej zażyłości, udzielając zarazem wszelkich łask, dzięki którym może on Boga coraz bardziej poznawać, miłować i kroczyć Jego śladami, oczyszczając i przygotowując serce na spotkanie z Miłością Ojca, o której autor „Pieśni nad Pieśniami” mówi, że jest potężna jak śmierć, a jej zazdrość nieprzejednana jak Szeol; żar jej to żar ognia, płomień Pański, którego nawet wielkie wody nie są w stanie ugasić i nie zatopią jej rzeki (por. Pnp 8,6).

Człowiek może jednak zapomnieć o tej życiodajnej i uszczęśliwiającej więzi z Bogiem, nie dostrzegać jej, a nawet odrzucać, poszukując innych dróg wiodących do szczęścia, łudząc się, że takie istnieją. Może nawet chwilami będzie czuł się szczęśliwym, gdy dostanie się na wymarzoną uczelnię, gdy zdobędzie dobrą pracę, gdy pokocha drugiego człowieka. Zapewne są to jakieś przejawy szczęścia, ale jak ono jest kruche – na jak słabym fundamencie zbudowane – okazuje się wtedy, gdy przyjdą niepowodzenia...

Wystarczy, że np. ciężko zachoruje współmatzonek, albo w wypadku zginie ktoś bliski, albo upragnione i wyczekiwane przez długie lata dziecko urodzi się niepełnosprawne... Wówczas,

w jednej chwili, wali się cały świat... Już nie ma nic, na czym można się oprzeć, nie liczą się inne rzeczywistości – to jedno wydarzenie przestania wszystko... Człowiek mocno zakotwiczony w miłości Boga, mimo doświadczanego rozczarowania czy bólu, odnajdzie jednak grunt pod nogami, dostrzeże inne dobra, nie straci nadziei i potrafi odnaleźć sens cierpienia... Probiierzem prawdziwości doświadczanego szczęścia jest właśnie cierpienie, bo i prawdziwą miłość „mierzy się” tą samą miarą... Przecież Chrystus z miłości do swojego Ojca i z miłości do człowieka cierpiał za każdego z nas, zostawiając nam wzór, abyśmy i my w taki sposób realizowali wezwanie do miłości (por. 2P 2,21).

Człowiek jest i zawsze będzie w swoim najgłębszym jestestwie poszukujący. □

s. Anna Czajkowska

Zgromadzenie Sióstr Wspomożycielek Duszy Czyścicowych

Tęsknota za utraconym ni, jem jest u, pisana w jego serce.

Ludzie szuka ją jakiegoś zbawczego portu, stotu z chlebem i winem, serca i życzliwej dłoni.

Cichy obecności kogoś, która trwa nawet wtedy, gąy zamilkną słowa.

Życie jednak uczy nas,

że ludzie są dla innych tylko przy jściowym portem.

Tylko czasową przystanią,

obu jętnie, jaka ty była piękna i pociągająca.

Poszuki, jemy wszyscy, świadomie, albo też i nieświadomie.

Szukamy tego wielkiego prądu,

który ty nas przeniósł na inny brzeg, do ostatecznego portu.

Tam, gdzie już na zawsze będziemy bez pieczni.

Do przystani pełny j światła i miłości, którą nazywam Bogiem.

P. Bosmans i F. Werner

Putin, Ukraina i my

Putin swą partię agresora rozgrywa po mistrzowsku. Nie ulega wątpliwości, że jest to Stalin numer 2.

Różni go jednak od jego patrona styl. Można nawet powiedzieć, że to światowiec, ulubieniec salonów, brylujący na zimowej Olimpiadzie, na mistrzostwach w piłce nożnej czy wyścigach Formuły 1. Ale nie jest to znowu jakieś novum. Hitler też wiwatował, dął się na berlińskiej Olimpiadzie 1936.

Putin podobnie jak Stalin bawi się z resztą świata w kotka i myszkę. Świat euroatlantycki traktuje jako wroga, nie akceptuje ani jego praw, ani zasad. Nie kryje przy tym nienawiści do Polski. Ów kraj nad Wisłą leżący, stoi mu kością w gardle. Nie jest naszą winą, że nie zapraszają polskiej premier do rozmów w wąskim gronie, w sprawie Ukrainy. Taka jest wola Putina. Ale jesteśmy również świadkami asekuuracyjnej postawy polityków zachodnich. A także obojętności prezydenta Ukrainy, który obecnie wcale o nasze wsparcie nie zabiega. Wystarczyła mu feta zgot-

wana przez Polskę, dokąd przyjechał po wygraniu wyborów prezydenckich.

Skalę imperialnej polityki Putina widać nie tylko w odniesieniu do Ukrainy. Wymowny jest przykład Finlandii. Podobnie jak Stalin, Putin traktuje Finlandię jako rosyjską strefę wpływów, niezależnie od tego, że kraj ten jest związany z Zachodem. Pokazują to wydarzenia z ostatnich tygodni. Rosyjskie siły powietrzne i morskie kilka razy naruszyły obszar Finlandii. Działo się to w dniach, gdy Finlandia podpisała porozumienie o zacieśnieniu współpracy z NATO. Rosyjskie okręty - wojenne i podwodny - nakazały fińskiemu statkowi badawczemu opuszczenie wód międzynarodowych. Samoloty rosyjskie i helikoptery wojskowe kilka razy naruszyły fińską przestrzeń lotniczą. Jest to straszenie sąsiada w militarnym stylu. Przypomnijmy, że Finlandia ma się kogo bać. Jest to kraj

Z KRAJU

- Premier Kopacz przebywała w Mediolanie na szczycie Azja-Europa. W toczonych tam rozmowach o Ukrainie udziału nie brała.
- MSZ Schetyna pojechał na spotkanie szefów resortu UE do Luksemburga. Schetyna wykorzystał szczyt do rozmów o niekorzystnym dla Polski pakcie klimatycznym. Poinformował też, że UE nie złagodzi sankcji wobec Rosji, wprowadzonych w związku z konfliktem na Ukrainie. Sukces niewielki, bo nie chodzi o to, żeby je złagodzić, ale zaostriżyć...
- „Naszym głównym zadaniem duszpasterskim jest wsparcie rodziny, a nie uderzanie w nią” – tak skomentował obrady Synodu w Rzymie przewodniczący KEP, abp Stanisław Gądecki.
- Premier Kopacz oświadczyła, że były wicepremier i minister finansów Rostowski nie będzie szefem jej doradców.
- Nareszcie. Minister obrony narodowej zdecydował, że wojskowi, którzy generalskie szlify zdobywali w PRL, nie będą chowani na wojskowych Powązkach. Min. Siemoniak zmienił też ceremoniał dotyczący przyznawania asysty wojskowej podczas pogrzebów. Podejmując decyzję o asyście, dowódca garnizonu będzie mógł zapoznać się z opinią urzędów centralnych, w tym m.in. IPN.
- W czasie pielgrzymki do Polski, w 2016 r. papież Franciszek oprócz Krakowa odwiedzi Jasną Górę. Nie wiadomo natomiast czy odwiedzi Warszawę, Gniezno i Poznań.
- Prezes PiS Kaczyński zapowiedział, że jego klub złoży w Sejmie projekt przywracający poprzednie regulacje dotyczące wieku emerytalnego. Przed zmianami kobiety miały prawo do emerytury po osiągnięciu 60 r. życia, a mężczyźni – 65 lat. Premier Kopacz zmiany w prawie emerytalnym wykluczyła.
- Państwowa Komisja Wyborcza dokonała loso-

- wania numerów list, z których poszczególne ugrupowania będą startować w wyborach samorządowych. Numer 1 wylosowało PSL. Z 2 wystartuje Demokracja Bezpośrednia. Numer 3 przypadł PiS, a 4 – PO. Na liście nr 5 znajdują się kandydaci z Ruchu Narodowego, na 6 – SLD, a Nowa Prawica Korwin-Mikkego wylosowała nr 7.
- Wg sondażu CBOS: PO i PiS wychodzą na remis – po 34% poparcia. Do Sejmu weszłyby jeszcze: SLD z 9%, Nowa Prawica – 7% i PSL – 6%. Poniżej 5% znalazł Twój Ruch Palikota – 2%.
- Trwają negocjacje z Brukselą w sprawie porozumienia o czystej energii. Kolejne projekty Rady UE nie dają Polsce szans na porozumienie w sprawie ograniczenia emisji CO₂.
- IPN opublikował kolejne dokumenty dotyczące działań służb bezpieczeństwa PRL wobec ks. Popietuski. W październiku minęła 30 rocznica męczeńskiej śmierci bł. kaptana.
- Afera szpiegowska. Sąd dla Warszawy Woli aresztował podejrzanego o szpiegostwo prawnika Stanisława Sz. Brał on udział w posiedzeniach sejmowych komisji ds. paliw i energetyki. Drugim zatrzymanym jest polski oficer pracujący w MON. Obydwaj mieli szpiegować dla rosyjskiego GRU.
- Obsługą systemów informatycznych KRUS zajmuje się firma Unizeto. Jej prezesem jest Bendig Wielowiejski, konsul honorowy Rosji w Szczecinie. Firma ta dostarczała także certyfikatów PKW.
- CBA i Prokuratura w Katowicach prowadzą wielkie śledztwo, w którym rozpracowują istniejący na Podkarpaciu układ biznesmenów i wpływowych polityków PSL wyłudających dotacje z UE.
- Wg raportu GUS 3 miliony Polaków żyje w skrajnym ubóstwie. Ponad 700 tys. z nich to dzieci.
- Minister zdrowia chce zabrać lekarzom pierwszego kontaktu dodatkowe pieniądze za przyjmowanie pacjentów z infekcjami dróg oddechowych,

cukrzyczą i chorobami serca. Medycy grożą, że w 2015 r. nie podpiszą umowy z NFZ.

- Rzeszowski Sąd nakazał dwóm obrońcom życia, którzy organizowali pikety pod szpitalem „Pro-Familia” przeprosiny placówki oraz pokrycie kosztów procesu.
- 15 tys. osób podpisało już list do rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego z prośbą o wyciągnięcie konsekwencji wobec b. już „palikotowca” – prof. Hartmana. Studenci chcą dyscyplinarnego wyrzucenia go za jego wypowiedzi o kazirodztwie.
- 6 żołnierzy z garnizonów w Zielonej Górze i Międzyrzeczu oraz 2 osoby cywilne zatrzymali funkcjonariusze żandarmerii wojskowej w związku ze sprawą posiadania i handlu narkotykami.
- Do Polski przyjechało z Niemiec 14 używanych czołgów Leopard 2A5. Trafity one do Żagania na wyposażenie 34 Brygady Kawalerii Pancerniej. Jednostka ta użytkuje 49 takich maszyn. Jeszcze w 2014 r. Niemcy dostarczą kolejne maszyn. W sumie Brygada z Żagania będzie miała na wyposażeniu 119 Leopardów w wersji 2A5 oraz 14 w wersji 2A4. Ich stan techniczny ma pozwolić na dalszą eksploatację, przez co najmniej 15 lat.
- Kazachstan przekazał IPN dokumenty w sprawie sowieckich wywozek. Jest to ponad 2 tys. kopii dokumentów o deportacjach Polaków.
- Polska TV ma wyemitować spot reklamowy Kampanii Przeciw Homofobii „Najbliżsi obcy”. Film zostanie wyemitowany nieodpłatnie... – jako kampania społeczna. W TV trwa prawdziwa inwazja lewackiej propagandy.
- Znany z potyczek z genderyzmem ks. Oko otrzymał Nagrodę im. ks. Piotra Skargi.
- Wniosek o ukaranie bohaterów afery taśmowej utknął w sejmowej Komisji Etyki. Pretekstem do zablokowania jest rzekome oczekiwanie na prokuratorskie śledztwo. □

zaledwie 5-milionowy, graniczy z Rosją na długości ponad 1,3 tys. km, jest to więcej, aniżeli wszystkie kraje Unii Europejskiej razem licząc.

Od pierwszych, krwawych dni rewolucji na Majdanie stanęliśmy murem za Ukrainą. Po cichu, czy raczej w porywie serc sądziliśmy, że pójdą naszą, solidarnościową drogą. Nie da się jednak przeskoczyć etapów rozwoju intelektualnego, kulturowego, ekonomicznego, świadomości społecznej itp. Ukraina przez lata całe była niczym niezaorany ugór. Trzeba lat, aby coś na nim wyrosło. Za obecny zastój największą winę ponoszą elity polityczne. Ani im w głowie odejście od kursu korupcyjnego. Nie zamierzają wprowadzenia demokracji wolnościowej. Związani ze światem korupcyjnym wolą „demokrację” oligarchiczną. Ukraina stoi w martwym punkcie. Liczy czy zebrze głównie o pomoc finansową zagranicą. Takiego zaś stanu rzeczy nie da się utrzymać na czas dłuższy. Kraj żyje z dnia na dzień. To prawda, że ręce wiążą im walki na wschodzie kraju. Separatyzm, których Moskwa niby temperuje, w rzeczywistości Putin

traktuje jako wartościową V kolumnę.

Jesteśmy przeciwko Putinowi. I przez to jesteśmy z Ukraińcami. Ale nawet w kontekście polskim dostrzec można zjawiska nieprzychylnie. Grupy ukraińskich nacjonalistów nawiązują do hasel UPA. Przypomnijmy. Po pakcie III Rzeszy z Rosją Sowiecką z 28 września 1939 r. o granicach i przyjaźni, tereny II Rzeczypospolitej (województwo wotyńskie) znalazły się pod okupacją ZSRR. Po ataku Niemiec na Sowiecie, Wotyń został włączony do utworzonego 1 września 1941 r. Komisarjatu Rzeszy Ukraina. Najpierw, przy współudziale ukraińskiej policji pomocniczej zamordowano około 150 tys. Żydów na Wotyniu i 455 tys. w Małopolsce Wschodniej. Zagłada Żydów nauczyła ukraińskich nacjonalistów w jaki sposób można pozbyć się i Polaków.

Zbrodnie na Polakach były dziełem UPA – Ukraińskiej Powstańczej Armii, wzmocnionej w marcu i kwietniu 1943 przez dezertersów z Ukraińskiej Policji Pomocniczej, wspomaganą przez ukraińskie chłopstwo zwane czernią i Stuzbę Bezpieki. Jeden z dowódców UPA tak

ocenił sytuację: Jeśli chodzi o sprawę polską, to rozwiążemy ją tak, jak Hitler sprawę żydowską. Chyba że usuną się sami.

To nie jest koniec tematu, aczkolwiek tamta, sprzed tyłu lat, przeszła do historii. Tradycyjnie 14 października na Ukrainie obchodzone jest święto religijne, zwane Pokrową. Pokrowa uważana jest również za Dzień Ukraińskiego Kozactwa. Data ta uznawana jest jednak także za dzień utworzenia UPA. W święto Pokrowy w Kijowie odbywają się co roku marsze UPA, które organizuje nacjonalistyczna partia Swoboda. Tak było i w tym roku. Nie zabrakło akcentów, które Polaków musiały mocno zabość.

To nie jest ta sama UPA, która wymordowała ok. 100 tysięcy Polaków. Ale jest to organizacja nawiązująca do hasel i programu „ojców-założycieli”.

Jaka konkluzja? Polska nadal powinna wspierać ducha Majdanu, trzeba wspierać Ukrainę w walce z Putinem. Aby jednak wejść do świata euroatlantyckiej demokracji, kraj ten musi zrobić porządek na własnym podwórku. Bez UPA. □

Jerzy Klechta

ZE ŚWIATA

- W Rzymie zakończył się Synod na temat rodziny. Dokument posynodalny – Relatio Synodi – przyjęto głosząc oddzielnie nad każdym z 62 jego punktów. Synod odrzucił trzy paragrafy: o rozwodnikach, homoseksualizmie, komunii duchowej. Papież przedstawi swoje stanowisko za rok.
- Papież Franciszek ogłosił błogostawionym Pawła VI, który był głową Kościoła w latach 1963–78. W Mszy św. beatyfikacyjnej uczestniczył m.in. Ojciec św. Benedykt XVI.
- Pomimo oficjalnego zawieszenia broni na wschodniej Ukrainie dochodzi do starć i wymiany ognia prowokowanej głównie przez separatystów. Ukraińscy żołnierze zdolali ostatnio przerwać okradanie sił prorosyjskich w obwodzie ługańskim.
- Kanclerz Niemiec Merkel oznajmiła w Mediolanie, że w rozmowach z Rosją o Ukrainie, prowadzonych przy okazji szczytu Azja-Europa (ASEM) nie nastąpił przełom. W czasie szczytu doszło do rozmowy prezydentów Putina i Poroszenki.
- Prezydent Ukrainy Poroszenko podpisał ustawę o specjalnym statusie tych rejonów w Donbasie, które są opanowane przez prorosyjskich separatystów. Ustawa przewiduje nadanie na 3 lata specjalnego statusu władzom samorządowym. Dokument zezwala władzom tych rejonów na nawiązywanie współpracy z organami samorządowymi Federacji Rosyjskiej, co miałyby się odbywać na podstawie umów o współpracy transgranicznej. Ustawa mówi też o utworzeniu „militarij ludowej”, która będzie powoływana decyzją organów samorządowych. Jej członkowie muszą jednak być obywatelami Ukrainy i posiadać zameldowanie w objętych statusem miejscowościach. Separatysty pomysły takie odrzucają i mówią o „niepodległości” tzw. Noworosji.
- Służba Bezpieczeństwa Ukrainy powstrzymała terrorystów, którzy planowali przeprowadzenie zamachów i zamieszek w Kijowie i Char-

kwowie. Zdaniem SBU w przygotowaniu był zaangażowany rosyjski wywiad.

- Kijów rozpoczął budowę umocnień na granicy Ukrainy z Rosją: rowów przeciwcołgowych, zapór i metalowych płotów.
- Na charkowskim Placu Swobody, w miejscu zburzonego pomnika Lenina, postawiono krzyż.
- To prorosyjscy separatysty ponoszą zdaniem niemieckiego wywiadu BND odpowiedzialność za zestrzelenie w lipcu nad Ukrainą samolotu pasażerskiego malezyjskich linii Malaysia Airlines.
- Szwedzkie siły zbrojne zaprezentowały zdjęcie mogące świadczyć o „obcej aktywności” podwodnej w archipelagu sztokholmskim. Media spekulowały, że może chodzić o rosyjski okręt podwodny „Dmitrij Donskoj”. Moskwa zaprzeczyła.
- Brytyjski rząd złożył w Izbie Gmin projekt ustawy dotyczącej przeprowadzenia referendum w sprawie wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE. Takie referendum miałyby się odbyć w 2017 r.
- Marszałek Sejmu Sikorski poinformował, że Putin chciał wciągnąć Polskę w rozbiór Ukrainy. Propozycja taka miała paść podczas spotkania prezydenta Rosji z premierem Tuskiem. Chyba Sikorski będzie pisał jakieś pamiętniki.
- Rosja uzgodniła z Mińskiem budowę kolejnej bazy dla rosyjskiego lotnictwa, w Bobrujsku na wschodzie Białorusi.
- Jeśli Mołdawia zmieni swój dotychczasowy status państwa pozostającego poza blokami wojskowo-politycznymi, to Naddniestrze ma prawo do samodzielnej decyzji w sprawie swojej przyszłości – oświadczył szef MSZ Rosji Ławrow. Nowy obszar konfliktu?
- Z badań Agencji Praw Podstawowych UE wynika, że w Polsce mamy najniższy wskaźnik przemocy wobec kobiet. Trzy razy więcej przemocy jest tam, gdzie... przyjęto konwencję o jej zapobieganiu. Jako

państwa o najwyższym wskaźniku przemocy wskazano: Danię (52%), Finlandię (47%), Szwecję (46%).

- Pod naciskiem Madrytu premier Katalonii rezygnuje z przeprowadzania w tej prowincji niepodległościowego referendum.
- Lotnictwo USA dokonało zrzutów z bronią, amunicją i materiałami medycznymi dla Kurdów broniących przed dżihadystami miasta Kobane na północy Syrii.
- Ponad 200 tys. osób zginęło już w toczącej się od marca 2011 r. wojnie domowej w Syrii.
- Ponad 82 mln Chińczyków żyje za mniej niż dolara dziennie, chociaż trwa od dziesięcioleci wielki wzrost gospodarczy kraju, a Chiny są drugą największą gospodarką świata.
- W Niemczech sędziowie Federalnego Trybunału Sprawiedliwości orzekli, że wola pacjenta pragnącego śmierci musi mieć „większą wagę niż dotychczas”. Eutanazja jest w RFN zabroniona, ale ciągle próbuje się ów zakaz zrewidować.
- Policja w Hongkongu przypuściła atak na uczestników prodemokratycznych protestów, którzy usiłowali zablokować niektóre ulice. Wielu z nich zostało rannych.
- Czechy w ślad za innymi krajami wprowadzają na praskim lotnisku kontrolę pasażerów w związku z zagrożeniem ebolą.
- Szef francuskiego koncernu petrochemicznego Total de Margerie zginął w wypadku prywatnego odrzutowca na moskiewskim lotnisku Wnukowo.
- Rząd włoski szykuje podobną do niemieckiej ustawę o związkach partnerskich. Da ona związkom homoseksualne niemal wszystkie prawa rodzinne, jedynie bez prawa do adopcji dzieci.
- Norwegia, w przeciwieństwie do innych krajów, nie odchodzi od obowiązkowej służby wojskowej. I jako pierwsze europejskie państwo NATO, wprowadza obowiązkową służbę wojskową dla kobiet. □

Opr. B.D.

Chrześcijananie w czasach zarazy

Pierwsze przypadki zarażenia ebolą w Europie zaniepokoiły rządy i miliony zwykłych ludzi. Tymczasem w Afryce sytuacja się nie polepsza.

„W styczniu będzie już 1,5 miliona zarażeń ebolą w zachodniej Afryce. To jest statystyka, ale ja boję się szczególnie o coś, co się z tym wiąże. Jestem pielęgniarzem. W lipcu i sierpniu pracowałem w państwowym szpitalu w Kanemii, w zachodniej części Sierra Leone. Mój szczególny strach jest związany z dwójkiem dzieci z Kanemii, bratem i siostrą. Chłopczyk miał koło czterech lat, dziewczynka siedem, może osiem. Chłopiec miał biegunkę, był bardzo słaby, zbyt słaby, by się podnieść, więc załatwił się pod siebie. Zdjąłem z niego brudne ubranie, umyłem go najlepiej, jak mogłem, brakowało wszystkiego. Następnego dnia rano znalazłem go w tej samej pozycji, jak go zostawiłem, nie oddychał. Potrząsnąłem jego rękę, by potwierdzić to, czego się domyślałem. Jego ciało było sztywne i zimne. Jego siostra patrzyła, kiedy wkładałem ciało do worka. Nie wiedziała, co się dzieje. Wyniosłem jego ciało na zewnątrz, tam, gdzie leżały inne ciała. Stan dziewczynki bardzo się pogorszył, następnego ranka cała była we krwi, jej twarz była obrazem bólu, nie oddychała. Włożyłem ją do worka i położyłem obok brata. Nie wiem, co się stanie, jeśli to się powtórzy milion razy. Więc, bez względu na cenę, trzeba to powstrzymać, proszę.”

William Pooley, katolik, brytyjski wolontariusz, który 3 października mówił to drżącym głosem na konferencji prasowej, powołał się tu na najbardziej pesymistyczny scenariusz, przewidziany przez symulację statystyczną przeprowadzoną przez amerykański rządowy Ośrodek Kontroli i Prewencji Chorób. Model matematyczny, który zastosowano, wskazał, że za kilka miesięcy liczba zarażonych ebolą w Afryce sięgnie od 500 tysięcy do ponad 1,4 miliona przypadków. Takie algorytmy potrafią być zawodne, ale trzeba pamiętać, że pierwszy raz Afryka ma do czynienia nie z jednym, lecz dwoma ogniskiem epidemii. Jedno, znane już od pół roku, powstało w Gwinei, by rozprzestrzenić się na sąsiednie kraje, a drugie w środkowej części kontynentu, w Prowincji Równikowej Demokratycznej Republiki Konga (dawnym Zairze). To drugie jest znane dopiero od dwóch miesięcy i pozostaje na razie zjawiskiem lokalnym, jednak prawie każdy, kto był ostatnio w Afryce, jest raczej pesymistą. Epidemia wyrasta na czymś, czego nie da się szybko usunąć.

Choroba skrajnej biedy

Kraje najbardziej dotknięte chorobą – Liberia, Gwinea i Sierra Leone – zajmują kolejno 175., 179. i 183. miejsce na oenztowskiej liście wskaźnika rozwoju ludz-

kiego (Kongo jest 186., przedostatnie). Weźmy przykład Gwinei. Światowa Organizacja Zdrowia zaleca, by całość wydatków na ochronę zdrowia wynosiła co najmniej 15 proc. środków budżetowych – w tym kraju (i sąsiednich) to niecałe 3 proc. Ten procent nieustannie kurczy się zresztą, gdyż międzynarodowe instytucje finansowe, jak Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy, domagają się spłaty pożyczek, które miały podnieść jakość życia. Prawie cała Afryka Zachodnia jest zadłużona po uszy – jeśli dostaje jeszcze pożyczki, to głównie na spłatę poprzednich. Skutki są przewidywalne. W 2012 r. w Gwinei pojawiła się dawno niewidziana epidemia cholery – wówczas 8 tys. przypadków i z każdym rokiem więcej. 30 tys. ludzi umarło tam w zeszłym roku na malarię. Jeśli policzyć ofiary innych występujących masowo chorób, jak odra, biegunka, AIDS, dotychczasowy śmiertelny bilans eboli wygląda na razie wręcz marginalnie.

Problem polega na tym, że epidemia eboli, z powodu szybkości rozprzestrzeniania się (na obecnym etapie liczba zarażonych podwaja się co trzy tygodnie), doprowadziła do faktycznego rozpadu i tak bardzo skromnych systemów opieki zdrowotnej. Na przykład w całej Liberii przed epidemią było tylko 49 lekarzy. Połowa z nich już nie żyje. We wszystkich dotkniętych krajach 60 do 75 proc. śmiertelnych ofiar choroby stanowią kobiety, bo to one najczęściej zajmują się chorymi, począwszy od pielęgniarek i sprzątaczek w szpitalach i lazaretach. W Sierra Leone trwał strajk grabarzy wyznaczonych do grzebania ofiar eboli. Państwo miało im płacić olbrzymie jak na tamtejsze warunki pieniądze – ok. 400 dolarów miesięcznie, ale sparaliżowana jest również administracja i wyplaty przestały napływać. Śmiertelność wśród grabarzy nie różni się od reszty zagrożonej populacji, bo w Afryce, ze względu na temperaturę i wysoką wilgotność powietrza, nie da się pracować w szczelnych kombinezonach dłużej niż 15 minut, nawet jeśli są do dyspozycji. Ani personel medyczny, ani grabarze najczęściej nie są więc odpowiednio chronieni. Dostęp do czystej wody pozostaje trudny, ludzie są niedożywieni, a bardzo uboga infrastruktura i trudności transportowe w sytuacji rozpadu służb państwowych faktycznie uniemożliwiają prawidłową walkę z epidemią.

Opóźniona reakcja

Ta prawidłowa walka jest dość prosta: polega na izolowaniu chorych i identyfikacji osób, z którymi się kontakto-

wali. W Europie jest to dość łatwe, ze względu na zaawansowany stopień organizacji społecznej i szeroki dostęp do środków łączności: np. w Hiszpanii w ciągu kilku godzin ustalono blisko 50 kontaktów chorej pielęgniarki. Panika połączone z rozsądkiem spowodowała, że uspiono nawet jej psa, choć nikt jeszcze nie udowodnił, że zwierzęta mogą zarażać ludzi w sposób tak bezpośredni jak inni ludzie. Panika rodzi się ze świadomości, że na ebolę nie ma lekarstwa. Nie ma go, gdyż wielkim koncernom farmaceutycznym, które mają odpowiednie środki na badania, nie opłaca się ich prowadzić. Wirusa eboli odkryto prawie 40 lat temu, ale podobnie jak w przypadku wielu innych chorób tropikalnych, przeważa ta sama konstatacja: rynek na lekarstwa w Afryce jest bardzo duży, ale niewypłacalny. Z drugiej strony państwa wysoko uprzemysłowione postanowiły ostatnio szczególnie oszczędzać, zmniejszając o połowę i tak niewielki budżet Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), przeznaczony na walkę z kryzysami epidemiologicznymi (z 469 milionów dolarów w latach 2012–13 do 228 milionów na lata 2014–15). To zresztą jedna z głównych przyczyn opóźnionej reakcji Zachodu na wybuch obecnej epidemii – zabrakło na miejscu ludzi, którzy mogliby odpowiednio ocenić faktyczne zagrożenie.

Tacy ludzie tam byli, lecz należeli do organizacji pozarządowych. Lekarze bez Granic już wiosną informowali, że epidemia wymyka się spod kontroli, a w czerwcu, że się ostatecznie wymknęła, ale pierwsza reakcja WHO nastąpiła dopiero pod koniec lipca. Na razie jedynie Kuba i Stany Zjednoczone wystąpiły do zachodniej Afryki duże kontyngenty lekarzy i innego personelu medycznego. Większość innych krajów ciągle się waha, a niektóre, jak Izrael, w ogóle wykluczyły wysyłanie ludzi. Pomoc ekonomiczna będzie konieczna, bo według obliczeń Banku Światowego epidemia doprowadzi do znacznego spadku produktu krajowego brutto we wszystkich dotkniętych krajach, co bardzo utrudni odbudowanie nawet najbardziej podstawowego systemu ochrony zdrowia. A przedłużony

brak takich systemów oznacza potencjalny rozrost innych epidemii i dalszą zapaść gospodarczą.

Ocalić wspólnotę

Europa i Stany Zjednoczone mają wszystko, by mimo braku szczepionek i specjalnego lekarstwa skutecznie kontrolować epidemię na własnym terenie. Groźniejsze mogą być wybuchy paniki, bądź nawet stosunkowo racjonalne zachowania społeczne, które się do niej przyczyniają. W Paryżu wystarczyła plotka, jakoby w jednym z przedszkoli pojawiło się dziecko świeżych imigrantów z Gwinei, by rodzice rzucili się do zabierania dzieci do domu. To rodzaj zjawisk, które Afryka zna już dobrze. Kościół katolicki w Sierra Leone organizuje teraz sierocińce dla dzieci, których rodzice zmarli na ebolę. W niektórych regionach ludzie je otwarcie odrzucają, bo przeważa przekonanie, że choć są zdrowe, pozostają czymś w rodzaju nośników przekleństwa złych duchów i mogą zabijać za pomocą czarnej magii. Kościół się temu głośno sprzeciwia, nakłania do większego spokoju i zrozumienia. To bardzo ważne w sytuacji, gdy zaraza tworzy ostre podziały społeczne. Bywa, że spontanicznie przyczynia się ona do większej solidarności, ale częściej powoduje atomizację wspólnot. Arcybiskup Freetown Edward Tamba Charles mówi o pomocy żywnościowej Caritas, ciągle otwartych kościołach, ofiarności misjonarzy, misjonek i miejscowych świeckich, ale nie ukrywa swoich obaw o spójność wspólnoty chrześcijańskiej. Zaraza jest czasem wielkiej próby.

Pierwszymi europejskimi ofiarami epidemii byli hiszpańscy misjonarze. 12 sierpnia w madryckim szpitalu zmarł o. Miguel Pajeres, 75-letni ksiądz, który pomagał chorym w Liberii, a 25 września 69-letni lekarz, o. Manuel Garcia Viejo, przywieziony w stanie ciężkim z Nigerii. Nikt nie spodziewa się, że na nich skończy się lista duchownych, którzy oddali życie, niosąc miłosierdzie. Trzeba teraz, by to miłosierdzie wykazali politycy krajów zachodnich i przeszli do bardziej zdecydowanych działań niż dotychczas. □

Jerzy Szygiel (Gość Niedzielny)

Niech modlitwa za Nich pozostaje w naszych sercach...

Wspomnijmy polskich Księży, którzy pracując wśród Emigracji, służyli Bogu i Ojczyźnie

Jeśli nawet zniszczą, je nasz, przylżytek doczesnego zamieszkania, będziemy mieli mieszkanie od Boga, dom nie ręką uczyniony, lecz wiecznie trwały w niebie (2 Kor. 5,1).

2004

† ks. Dominik Ziółkowski
– zmarł w Pulversheim

† ks. Bolestaw Krachulec OMI
– zmarł w Vaudricourt

† ks. Marian Rejkowicz OMI
– zmarł w Vaudricourt

† ks. Stefan Baraniak SChr.
– zmarł w Polsce

2005

† ks. prałat Franciszek Jagła
– zmarł w Auby

† ks. Alojzy Misiak
– zmarł w Pont L'Abbé

† o. Krzysztof Szymanek OFM
– zmarł w Limoges

2006

† ks. prałat Tadeusz Derendal
– zmarł w Lourdes

† ks. Andrzej Kurek
– zmarł w Polsce

† ks. Alfons Skomrowski SChr.
– zmarł w Polsce

† o. Wiktor Mendrela OMI
– zmarł w Vaudricourt

† br. Paweł Woryna OMI
– zmarł w Vaudricourt

† br. Stefan Szymański OMI
– zmarł w Vaudricourt

2007

† ks. Paweł Adamski OMI
– zmarł w Vaudricourt

2008
† ks. Leszek Malewicz OMI
– zmarł w Paryżu

2009

† ks. kanonik Stanisław Jemiolo
– zmarł w Polsce

2010

† ks. Roman Podhorodecki
– zmarł w Polsce

† ks. Jan Socha CM
– zmarł w Polsce

† ks. Jan Bojda SChr.
– zmarł w La Ferté sous Jouarre

2011

† ks. Jerzy Wizner OMI
– zmarł w Calonne Ricourt

2012

† ks. inf. Witold Kiedrowski
– zmarł w Paryżu

† ks. prał. Stanisław Łacny
– zmarł w Paryżu

† ks. Jacek Styła CM
– zmarł w Wittenheim

2013

† ks. Stanisław Wódz OMI
– zmarł w Vaudricourt

† ks. Mieczysław Kuchciński OMI
– zmarł w Vaudricourt

† ks. dr Tadeusz Śmiech
– zmarł w Lyonie

† ks. Alfons Rzeźniczek OMI
– zmarł w Vaudricourt

† ks. Stanisław Adamski OMI
– zmarł w Vaudricourt

2014

† ks. prał. Antoni Biel
– zmarł w La Ferté sous Jouarre

† ks. Stanisław Grzybek OMI
– zmarł we Włoszczowej

Dobry Jezu a nasz Panie, daj im wieczne spoczywanie!

Zamyślenia...

*Życie szare, życie marne, życie płochę
Cóż mi z życia, kiedy ciągle muszę szlochać
Zastanawiam się nad życiem całe życie
Ciągle marzę no i w życie wierzę skry życie*

*Życie samo jest tak krótkie i tak długie
Jest wiecznością kiedy chcemy dokąś uciec
Jest chwileczką kiedy chcemy być zostało
Mimo wszystko chwili tych w życiu jest za mało*

*Tak rozmyślam i roztrząsam każdą chwilę
Życie sw. je porównam je tu z moim
Moim, fruńcie po woni kwiatów i słońca
A ja biegnę po marzenie bez końca*

Bożena Supel-Samborska

fol. s. J. Korycińska

Orędzie Synodu Biskupów

ciąg dalszy ze str. 3

Jest to przede wszystkim wielkie wyzwanie wierności w miłości małżeńskiej. Osłabienie wiary i wartości, indywidualizm, zubożenie relacji, napięcie pożądania, ignorujące refleksję, wyznaczają również życie rodzinne. Tak oto uczestniczymy w wielu kryzysach małżeńskich, do których często podchodzi się w sposób powierzchowny i bez odwagi cierpliwości, sprawdzenia, wzajemnego przebaczenia, pojednania a także poświęcenia. W ten sposób upadki te rodzą nowe relacje, nowe pary, nowe związki i nowe małżeństwa, stwarzając złożone sytuacje rodzinne a problematyczne z chrześcijańskiego punktu widzenia.

Spośród tych wyzwań chcemy przywołać również zmęczenie samym istnieniem. Mamy na myśli cierpienie, jakie może się pojawić w postaci dziecka inaczej uzdolnionego, ciężkiej choroby, zaburzeń nerwowych spowodowanych starością, śmierci bliskiej osoby. Podziwu godna jest wielkoduszna wierność wielu rodzin, przeżywających te próby odwrotnie, z wiarą i miłością, uważając je nie za coś, co je dopadło lub w nie uderzyło, ale jak coś, co zostało im dane i co oni dają, widząc w tych chorych ciałach cierpiącego Chrystusa.

Myślmy o trudnościach gospodarczych, wywołanych przez wypaczone systemy, przez „batwochwalstwo pieniądza i dyktaturę ekonomii bez ludzkiej twarzy i bez naprawę ludzkiego celu” (Ewangelii gaudium, 55), które upokarza godność osób. Myślmy o bezrobotnych rodzicach, bezbronnych w obliczu konieczności zaspokojenia najbardziej nawet podstawowych potrzeb swych rodzin, oraz o młodych, mających przed sobą dni puste i bez oczekiwań i którzy mogą paść ofiarami narkomanii lub przestępczości.

Myślmy ponadto o wielkiej rzeszy rodzin biednych, o tych, które zapętniają łódzie, aby osiągnąć środki przeżycia, o rodzinach uchodźców, które – pozbawione nadziei – uchodzą na pustynie, o przesładowanych po prostu z powodu swej wiary oraz swych wartości duchowych i ludzkich, o tych, których dotknęło okrucieństwo wojen i ucisku. Myślmy też o kobietach, doświadczających przemocy i wykorzystywania, o handlu ludźmi, o dzieciach małych i starszych, będących ofiarami wykorzystywania,

i to nawet ze strony tych, którzy winni ich strzec i troszczyć się o to, aby wzrastały w ufności oraz o członkach tak wielu rodzin, upokarzanych i przeżywających trudności. „Kultura dobrobytu nas znieczula i [...] zrujnowane życie tych wszystkich ludzi z powodu braku szans wydaje nam się zwykłym spektaklem, który nas wcale nie porusza” (Ewangelii gaudium, 54). Wzywamy rządy i organizacje międzynarodowe do wspierania praw rodziny w imię dobra wspólnego.

Chrystus chciał, aby Jego Kościół był domem o drzwiach otwartych na przyjęcie, bez wykluczania kogokolwiek. Toteż jesteśmy wdzięczni duszpasterzom, wiernym i wspólnotom, gotowym towarzyszyć i brać na siebie wewnętrzne i społeczne zranienia par małżeńskich i rodzin.

Jest jednak również światło, które jaśnieje wieczorami za oknami domów w miastach, w skromnych domach na przedmieściach lub na wsi, a nawet w chatkach: jaśnieje ono i rozgrzewa ciała i dusze. Światło to w dziejach miłości małżeńskiej zapala się wraz ze spotkaniem: jest to dar, taska wyrażająca się wówczas, kiedy – jak mówi Księga Rodzaju (2,18) – dwa oblicza stają jedno wobec drugiego, w „odpowiedniej pomocy”, to znaczy jako równe i we wzajemności. Miłość mężczyzny i kobiety uczy nas, że każde z dwojga potrzebuje drugiego, aby być sobą, mimo że pozostaje odrębne od drugiego w swojej tożsamości, która się otwiera i objawia się we wzajemnym darze. To właśnie sugestywnie wyraża oblubienica w Pieśni nad Pieśniami: „Mój miły jest mój, a ja jestem jego... Jam miłego mego, a mój miły jest mój” (Pnp 2,16; 6,3).

Droga, aby to spotkanie było autentyczne, zaczyna się wraz z zaręczynami – okresem oczekiwania i przygotowania. Realizuje się w całej pełni w sakramencie, gdzie Bóg kładzie swoją pieczęć, swoją obecność i taskę. Do tej drogi należy także seksualność, czułość, piękno, które trwają dłużej niż tężyzna i młodzięca świeżość. Miłość ze swej natury dąży do tego, by trwać na zawsze, gotowa nawet oddać życie za umiłowaną osobę (por. J 15,13). W tym świetle, miłość małżeńska, wyłączna i nierozdzielna trwa pomimo wielu trudności płynących z ludzkich ograniczeń. Jest to jeden z najpiękniejszych cudów, pomimo że należy do najczęstszych.

Miłość ta udziela się poprzez płodność i rozmnażanie się, które nie jest jedynie prokreacją, ale także darem życia Bożego w chrzcie św., wychowaniem i katechezą dzieci. Jest to także zdolność ofiarowania życia, miłości, wartości, będące doświadczeniem możliwym również dla tych, którzy nie mogli zrodzić dzieci. Rodziny żyjące tą wspaniałą przygodą stają się swi-

adectwem dla wszystkich, a zwłaszcza dla młodzieży.

Podczas tej drogi, która niekiedy jest ścieżką na wyżynach, z trudami i upadkami, zawsze obecny jest i towarzyszy nam Bóg. Rodzina doświadcza tego w miłości i w dialogu między mężem a żoną, między rodzicami a dziećmi, między braćmi a siostrami. Następnie przeżywa to słuchając wspólnie Słowa Bożego i modląc się razem, będąc matką oazą ducha, którą należy tworzyć na kilka chwil w ciągu dnia. Jest, więc codzienny trud wychowania do wiary oraz do dobrego i pięknego życia Ewangelią, do świętości. Zadanie to jest często dzielone i wykonywane z wielką miłością i oddaniem także przez dziadków i babcię. W ten sposób rodzina ukazuje się, jako autentyczny Kościół domowy, który się poszerza do rodziny rodzin, będącej wspólnotą kościelną. Chryścijańscy małżonkowie są też powołani, by stawać się również dla młodych par nauczycielami w wierze i miłości.

Jest też inny wyraz braterskiej komunii – jest nim miłosierdzie, dar, bliskość wobec potrzebujących, zepchniętych na margines, biednych, samotnych, chorych, obcych, innych rodzin przeżywających kryzys, świadomi słów Pana: „więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu” (Dz 20, 35). Jest to dar dóbr, towarzyszenia, miłości i miłosierdzia, a także świadectwo prawdy, światła i sensu życia.

Szczytem, który wszystko zbiera i podsumowuje różne wątki komunii z Bogiem i bliźnim jest niedzielna Eucharystia, kiedy rodzina z całym Kościołem zasiada do stołu z Panem. Daje się On nam wszystkim, pielgrzymom w historii ku ostatecznemu spotkaniu, kiedy „Chrystus będzie wszystkim we wszystkich” (Kol 3,11). Z tego powodu, na pierwszym etapie naszego procesu synodalnego zastanawialiśmy się nad towarzyszeniem duszpasterskim i dostępem do sakramentów osób rozwiedzionych żyjących w nowych związkach.

My, ojcowie synodalni prosimy, abyście podążyli wraz z nami ku następnemu synodowi. Niech się nad wami unosi obecność rodziny Jezusa, Maryi i Józefa w ich skromnym domu. Także i my, jednocząc się z Rodziną z Nazaretu, wnosimy do Ojca nas wszystkich naszą modlitwę za rodziny ziemi: Ojcze, daj wszystkim rodzinom obecność małżonków męźnych i mądrych, którzy byłiby źródłem rodziny wolnej i zjednoczonej. Ojcze, daj rodzicom, by mieli dom, gdzie mogliby żyć ze swoją rodziną w pokoju. Ojcze, daj dzieciom, by były znakiem ufności i nadziei a młodym odwagę stałego i wiernego zaangażowania. Ojcze, daj wszystkim możliwość zarabiania na chleb własnymi rękoma, zasmakowania pokoju ducha i żywego podtrzymywania pochodni wiary, nawet w czasach ciemności. Ojcze, daj nam wszystkim, byśmy widzieli rozkwit Twojego Kościoła, coraz bardziej wiernego i wiarygodnego, miasta sprawiedliwego i humanitarnego, świata, który kocha prawdę, sprawiedliwość i miłosierdzie. □

Saints patrons historiques de Pologne

Continuons de feuilleter le martyrologe à la recherche des saints patrons polonais d'antan.

La Pologne d'avant les partages, du premier royaume des Piast jusqu'à la fin de la République des Deux Nations, a donné de nombreux saints dont certains sont devenus ses saints patrons. Des saints d'origine étrangère, dont la vénération se manifestait par une fervente piété populaire, y sont aussi devenus ses patrons. Ce fut le cas de saint Adalbert (Wojciech), de saint Florian et de saint Venceslas (Wacław) dont nous avons regardé les biographies précédemment. Les XVIIe et XVIIIe siècles ont vu le choix de plusieurs saints au titre de patron de Pologne. Ce fut le cas de saint Casimir, prince royal (Kazimierz, królewicz), et de saint Stanislas (Stanisław) Kostka, avec lesquels nous avons déjà fait connaissance. Il convient également de faire mention de la consécration de la Pologne à la Vierge Marie et sa proclamation comme Reine de Pologne par le roi Jean II Casimir, à Lwów, en 1656.

À la fin du XVIIe siècle, en 1686, le pape Innocent XI proclame saint Hyacinthe de Cracovie (Jacek Odrowąż) patron principal du Royaume de Pologne, à l'égal du bienheureux Stanislas Kostka dont la canonisation interviendra en 1726. Appelé aussi Hyacinthe de Pologne, Jacek Odrowąż est issu d'une grande famille de la noblesse féodale d'origine morave, qui a donné deux évêques de Cracovie, son oncle Iwo Odrowąż (de 1218 à 1229) et Jan Prandota (de 1242 à 1266), et des religieux comme la bienheureuse Bronis-

lava (Bronisława, 1200-1259), norbertine (ordre des Prémontrés), ou le bienheureux Ceslas (Czesław, 1180-1242), dominicain, patron de Wrocław. Ces derniers étaient des proches parents de Jacek. Celui-ci, comme Czesław ou Bronisława, est né à Kamień Śląski, dans la région d'Opole en Haute-Silésie, autour de 1183. Il fait des études à l'école cathédrale de Cracovie. Il est ordonné prêtre à la sortie et devient chanoine de la cathédrale. Il est probable que son oncle l'a envoyé à Paris et à Bologne pour étudier la théologie et le droit canonique. En 1218, Iwo, fraîchement nommé évêque de Cracovie, se rend à Rome en compagnie de ses neveux, Jacek et Czesław. Ces derniers rencontrent saint Dominique, fondateur de l'ordre des Prêcheurs. Ils sont très impressionnés par un miracle du saint dont ils furent les témoins. Ils entrent tous les deux chez les dominicains. Saint Dominique les envoie en mission en Pologne avec d'autres frères. En chemin, ils fondent de nombreux couvents en Carinthie, en Bohême, en Moravie et en Silésie. Czesław devient prieur du couvent fondé à Wrocław. À Cracovie, Jacek fonde un couvent et développe l'influence de l'ordre. Dans les années 1233-1236, Czesław est prieur provincial de la province de Pologne, tandis que Jacek est en mission en Poméranie où il fonde des couvents à Gdańsk, Kamień Pomorski, Chełm, Płock, Elbląg, Toruń. Il va jusqu'à Riga, Dorpat (actuelle Tartu) et Królewiec (actuelle Kaliningrad). Auparavant, il s'était rendu en Ruthénie où il avait fondé un couvent à Kiev, puis était parti vers le nord, à travers la Biélorussie, pour atteindre la Prusse où il étend partout l'influence des dominicains. Plus tard, il rentre à Cracovie où il meurt en 1257, le jour de l'Assomption, après une vie entièrement consacrée à la mission d'évangélisation, au cours de laquelle il a créé une trentaine de couvents représentant entre trois cents et quatre cents frères prêcheurs. Jacek a été canonisé en 1594 par le pape Clément VIII, mais son culte a commencé tout de suite après sa mort. Toutefois, les guerres, les épidémies et d'autres événements ont empêché une canonisation rapide, bien qu'il y eût un consensus sur ce sujet. Son culte s'étendra dans toute l'Europe, ainsi qu'en Asie et en Amérique.

Au début du XVIIIe siècle, en 1715, le pape Benoît XIII proclame sainte Cunégonde (Kinga) patronne de Pologne. Née en 1234 à Esztergom, elle est la fille du roi de Hongrie Béla IV. Par sa grand-mère,

Gertrude de Méran, elle est la petite-nièce de sainte Edwige de Silésie (Jadwiga Śląska). Elle est aussi la sœur de la bienheureuse Yolande (Jolanta) et de sainte Marguerite de Hongrie. En 1239, à l'âge de cinq ans, Kinga est mariée à Boleslas V le Pudique (Bolesław V Wstydlivy), duc de Sandomierz, âgé de treize ans. Mais compte tenu du jeune âge des époux, c'est simplement un engagement pour l'avenir, l'union devant intervenir quelques années plus tard. Toutefois, le mariage ne sera jamais consommé, car Kinga demandera à son mari de faire vœu de chasteté, qu'ils prononceront ensemble devant l'évêque de Cracovie Jan Prandota. Avant l'arrivée des Tatars en 1241, les jeunes époux sont obligés de se réfugier en Moravie. En 1243, après la défaite de Conrad de Mazovie, Boleslas devient également duc de Cracovie. Grâce à des mineurs hongrois qu'elle fait venir, Kinga sera à l'origine du développement des mines de sel. Dans celle de Wieliczka, se trouve une chapelle qui lui est dédiée, dans laquelle sont déposées ses reliques. Elle soutient financièrement la construction d'églises et de monastères, et fait tout pour favoriser la canonisation de saint Stanislas. À la mort de son mari, en 1279, elle refuse la succession et entre chez les clarisses à Nowy Sącz, dont elle a fondé le monastère. Elle y restera jusqu'à sa mort en 1292. Son culte est autorisé en 1690 par le pape Alexandre VIII. Elle sera canonisée en 1999 par le pape Jean-Paul II. □

Carracci - „Saint Hyacinth”

Zamkowa Góra - „Sainte Cunégonde”

Cztery razy „E”

W taki sposób można podsumować to co pokazano na tegorocznym Międzynarodowym Salonie Motoryzacyjnym w Paryżu.

Apokazano rzeczywiście wiele, chociaż nowinki techniczne nie rzuciły na kolana. Zabrakło takich fajerwerków jak przed kilkoma laty Mercedes dla pokolenia „joy sticka”, w którym zamiast kierownicy wmontowano drążek. Fajne dla ludzi z dyplomami pilotów starych i cudnych latających maszyn i dla młodocianych wielbicieli gier komputerowych – kiepski pomysł dla kogoś kto przez pół swego życia siedział za kółkiem i przyzwyczajony do tego, iż pojazd jedzie tam gdzie on ową kierownicą zakręci. Wilki morskie świetnie te wątpliwości rozumieją. Potem wystawiono Lancię, która miała cztery fotele obrotowe, tak, że jak się stanęło na kempingu to można je było zwrócić ku sobie i rozegrać na przykład partycjkę brydża. Ten pomysł „fotelowy” nigdy nie „chwycił”, a szkoda. Natomiast w Lanci pokazano radar, który ostrzega kierowcę jadącego we mgle przed karambolem – i to się ponoć ukazuje w niektórych modelach, ale wciąż na eksperymentalnym poziomie. I znów szkoda. W przypadku foteli ze względów towarzysko –relaksowych, w odniesieniu do radaru, bo to naprawdę praktyczne i użyteczne rozwiązanie.

Tym razem brakuje takich oryginalnych pomysłów wykraczających poza rutynę, codzienność i pewien sposób myślenia twórczego, który sprowadza się bardziej do koncentrowania się na znalezieniu praktycznego zastosowania i rozwiązania problemu niż na idei ogólnej. Ten ostatni doprowadził do tego, że puszkę z napojami gazowanymi otwieramy nie osobnym kluczem lecz elementem będącym integralną częścią wieczka opakowania – swoistym „pierścieniem”. Pociągnięcie za niego sprawia, że metal się „otwiera” tak samo jak strzączek groszku, bo właśnie takie skojarzenie przyszło do głowy wynalazcy, zadającemu sobie nie praktyczne pytanie – „jakim kluczem otworzyć puszkę?” lecz „jak TO otworzyć?”.

Takiej formy twórczego myślenia na tegorocznym salonie nie było widać, ale to jest prawdopodobnie spowodowane kryzysem gospodarczym, który sprawia, że ludzie kupują mniej nowych samochodów – stąd „odlotowe” pomysły trzeba zostawić na później, gdy portfel spęcznieje. Kryje się za tym także element psychologiczny. Jeśli bieda zagląda w oczy i trzeba zaciskać pasa, to człowiek tym dotknięty nie oddycha pełną piersią i nie szuka ekscentrycznych rozwiązań, ale chce mieć „coś” pewnego, statego, wiarygodnego, rzetelnego, „coś” co jakiś czas potrwa a nie tylko będzie cieszyło oczy „na wybiegu” podwórka.

Pierwsze z „tytułowych” „E” – to ekologia. Powiązane to jest z drugim „E” – z energią. Nissan przedstawił modele wpasowane w „zieloną strukturę ekosystemu” czyli w stu procentach elektryczne. Takich propozycji było wiele, nawet wśród producentów najbardziej eleganckich i najdroższych samochodów, których nabywcy mogą sobie pozwolić na lanie do baku paliwa ile wlezie, nie oglądając się jak przeciętny zjadacz bagietki na koszty. Czasy gdy samochód

terenowy „zżerał” 20 litrów benzyny na sto kilometrów należą do przeszłości, nawet na rynku amerykańskim, gdzie paliwo było tanie i nie zwracano sobie nim głowy. Mało palisz – mało płacisz, to motto naszych czasów. Ale tu nie tylko o to chodzi. Panujący trend w tej ideologii nakazuje, aby także ten bogaty pokazał, że „kasa” nie odbiera mu świadomości ekologicznej. I takie jest też zadanie tak zwanych „hybryd”, obecnie najpopularniejszego rozwiązania jeśli idzie o sprawy paliwowe.

Trzecie „E” – jest obecne od początku motoryzacji, od Forda T i Renault „Brygady Tygrysa” i zmienia się ono wraz z naszym smakiem – to Estetyka. Od pewnego czasu obowiązuje linia przyczajonego, przyklejonego do ziemi owalnego owada z wybatuszonymi oczyskami lamp lub super pewna siebie sylwetka samochodów 4x4.

Jest jeszcze jedno „E”, którego znaczenie tak spowszechniało, że nawet nie dotoczyłem go do tytułu – E jak elektronika. Ta jest wszechobecna. W wielu przypadkach jest niezwykle pomocna, ale ma też swoje negatywne aspekty, bo wydobywa z człowieka niektóre jego ułomności, takie jak lenistwo i chodzenie ścieżkami na skrótę łatwizny. Po co mam wyteżać umysł, jak zrobi to za mnie maszyna. Po co moje myślenie, jak GPS „pomysli”. I na nic ostrzeżenia przed nadmiarem zaufania do maszyny. Zamiast z radością wgłębić się w mapę szukając samemu różnych wariantów naszej trasy i w ten sposób rozwijając własne twórcze myślenie, to my zdajemy się na jego protezę w postaci satelitarnych przewodników. No i jeszcze jedno. Minęły czasy kiedy, gdy „coś” pękło w silniku po drodze to można to było naprawić samemu na przykład przy pomocy agrafki. Jak zapaliła się kontrolka w mojej terenówce, to musiałem czekać cały weekend by otworzyli warsztat, bo awarię można było „namierzyć” tylko przy pomocy komputera, a ten w sobotę i niedzielę odpoczywa.

A co do „odlotów”, to jak zwykle działają one na wyobraźnię, nawet te „odloty” z mocno przyciętymi skrzydełkami. Citroen pokazał swój bolid Divine DS o linii przyczajonego ropucha, który ma paszczę wysadzaną diamentami. Peugeot Quartz to samochód jakiego nie powstydziliby się Batman. „Renówka” proponuje futurystyczny, trójdrzwiowy model spalający – UWAGA !!! – jeden litr na 100 km! Od kilkunastu wersji Audi i BMW mogłoby się zakręcić w głowie. Ferrari 458 Speciale Coupe groźnie mruży skośne oczy reflektorów, jakby specjalnie był produkowany dla milionerów z Państwa Środka. Zachwyca oszczędnie graficznie, ale przebogate w funkcje elektroniczne wyposażenie Forda S-Maxa, no i te małe miejskie „odloty” – samochodziki o szerokości motocykla trójkątowego, ale za to o kabinach umieszczonych jedna nad drugą. Powiadają, że mistrzami mody męskiej i projektów motoryzacyjnych są Włosi i Brytyjczycy – przewyższają innych smakiem, kunsztem, wyobraźnią i elegancją. Uwielbiam wyspiarski krój garniturów i linię tych pięknych Roverów, Range i Land-Roverów, Bentley’ów, Astonów Martinów, Mini czy MG, albo innych Tryumfów. Ale moim marzeniem od dzieciństwa jest Jaguar. Jego wersja XE była gwiazdą tegorocznego Salonu w Paryżu. Ach mknąć nim po krętych drogach Szkocji. Oczywiście po lewej stronie. □

Marek Brzeziński

Chwila wytchnienia

Gwałtowne spadki cen ropy spowodują wstrząsy go: podarce i polityczne na całym świecie; kraje eksportujące surowiec przygotowują się na znacznie mniejsze dochody, dla importujących ropy z Europy jest to chwila wytchnienia – mówią eksperci dla Associated Press.

Ropa potaniała już o 27 procent w stosunku do jej najwyższych notowań w tym roku, tymczasem „kraje eksportujące przyzwyczaiły się do pewnego poziomu dochodów i adekwatnych do nich wydatków”, zwłaszcza, że ceny surowca były stosunkowo stabilne przez ostatnie cztery lata i utrzymywały się mniej więcej na poziomie 110\$ za baryłkę – analizuje ekspert waszyngtońskiego Centrum Studiów Strategicznych i Międzynarodowych Edward Chow.

Niższe ceny ropy oznaczają, że dzienne dochody krajów i firm produkujących ropę są mniejsze o 2,8 mld\$; tymczasem z powodu osłabienia globalnej gospodarki spada popyt, zaś produkcja, zwłaszcza w USA rośnie.

Kraje eksporterów ropy (OPEC) odczuwają spadek cen, ale znacznie boleśniej odbije się on na budżetach Rosji, Wenezueli i Iraku; rządy tych krajów pilnie potrzebują gotówki. Prezydent Rosji Putin już wyraził zaniepokojenie spadkami cen ropy i obawia się, że jeśli trend ten się utrzyma, to Kreml może być zmuszony do cięć wydatków.

Sbierbank, największy bank Rosji ocenia, że ropa musiałaby kosztować co najmniej 104 dolary za baryłkę, by Rosja mogła zrównoważyć w 2015 roku swój budżet.

Wenezuela finansuje projekty społeczne z dochodów z eksportu ropy, ale teraz, by zrealizować zobowiązania potrzebowałaby cen na poziomie 110\$. Szef dyplomacji Wenezueli zaapelował o zorganizowanie w trybie pilnym spotkania krajów OPEC z nadzieją, że uda się uzgodnić zmniejszenie produkcji ropy do poziomu, który pozwoli ponownie wywindować ceny powyżej 100\$.

Trudno jednak oczekiwać, że taki plan zaaprobuje największy eksporter ropy, Arabia Saudyjska. Ma ona wprawdzie rezerwy rządu 700 mld\$ i może przeczekać niekorzystną koniunkturę, choć już przy cenie 85\$ za baryłkę wpadnie w deficyt budżetowy.

Irak liczył natomiast na to, że dochody z eksportu ropy pomogą sfinansować wojnę z dżihadystami Państwa Islamskiego, teraz musi jednak liczyć się ze spadkiem dochodów – przewiduje AP.

Tania ropa przyniesie wytchnienie chińskiej gospodarce, która zdaje się tracić impet, jednak nie zdoła to zrównoważyć efektów gospodarczego spowolnienia w Państwie Środka.

W ostatnich tygodniach inwestorzy zaczęli wyprzedawać akcje firm energetycznych, obawiając się, że utrzymujące się długo niskie ceny surowca spowodują załamanie boomu produkcyjnego w USA, Kanadzie i Brazylii. Wyprzedaż tych walorów była tak znacząca, że spowodowała spadki na światowych giełdach.

Niskie ceny ropy są natomiast bardzo korzystne dla Europy. Zdaniem ekonomisty Barenberg Banku 10-procentowa zniżka cen surowca zwiększy PKB strefy euro o 0,1\$. □

Kto płaci ten wymaga

Obserwując w kraju media tzw. „głównego nurtu” (niektórzy mówią że nurtu... „mętne”) nawet laik zauważa znaczną rolę ulgową stosowaną wobec rządzącej koalicji PO-PSL.

Pewne światło na tą pobłażliwość rzucają prace zespołu parlamentarnego ds. obrony wolności słowa. Dodajmy, że ów zespół składa się głównie z postów PiS, ale opublikowany niedawno raport opiera się na konkretnych dokumentach. Ich uzyskanie to efekt kilkumiesięcznej batalii, zasypywania ministerstw pytaniami przez postów komisji i unikaniem konkretnych odpowiedzi przez kancelarię premiera i ministerstwa. Wykręcanie się od odpowiedzi staje się zrozumiałe dopiero w świetle zestawienia wszystkich danych.

Raport jest porażający. Z dokumentu wynika, że rząd koalicji PO-PSL w roku 2013 przeznaczył na ogłoszenia medialne blisko 25 mln zł! W 2012 było to 38,5 mln, w 2011 – 30,6 mln. Są to wydatki zasilające kasę bardzo konkretnych mediów. Liderem beneficjentów tej ogłoszeniowej pomocy państwa jest oczywiście „Gazeta Wyborcza”. W latach 2008 – 2013 w tej formie uzyskała ona bezpośrednio od władz państwowych 6,8 mln zł, a tylko w ubiegłym roku była docelowym medium dla ponad 54% komunikatów rządowych w swojej kategorii. Druga na liście „Rzeczpospolita” dostała 4,3 mln, a trzeci

Bogdan Usowicz

„Dziennik Gazeta Prawna” już tylko 1 mln.

Podobnie sytuacja wygląda jeśli chodzi o tzw. tygodniki opinii. Tutaj największe środki z pieniędzy podatnika dostają postkomunistyczna „Polityka” i „Newsweek” (po ponad pół miliona), trzeci „Wprost” 100 tys., a „Tygodnik Powszechny” – 10 tys. Wysoko w zestawieniu znajduje się także nomenklaturowa prywatna telewizja TVN, która zarobiła z tytułu ogłoszeń kancelarii premiera i ministerstw prawie 22 mln zł w przeciągu 6 lat.

Dodajmy, że raport mówi jedynie o pieniądzu transferowanym do mediów głównego nurtu przez rząd i Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Osobno trzeba by potraktować podobny kanał zasilania finansowego ze strony m.in. spółek Skarbu Państwa, czy rządzonych przez PO samorządów, co kierowanie publicznymi pieniędzmi do przychylnych mediów zwielokrotnia.

Ciekawe są też dane dotyczące np. zamawianych przez ministerstwa prenumerat poszczególnych gazet. I tak prenumerata 41 egzemplarzy dotyczy „Naszego Dziennika”, a 29 egz. „Gazety Polskiej Codziennie”. Ministerstwa zamawiają natomiast codziennie

500 sztuk „Wyborczej”, 581 „Rzeczpospolitej”. Tygodniki to 375 egzemplarzy „Polityki”, za którą jest „Newsweek” (295) i „Wprost” (254). „Nie” ma 26 abonentów rządowych, a już „Tygodnik Solidarność” tylko 10, „Gość Niedzielny” – 9, a „Niedziela” – 3. Trzeba dodać, że nijak się to nie ma do nakładów poszczególnych pism. Wygląda na to, że rządzący arbitralnie wybierają sobie media, w które pompują miliony złotych z podatków Polaków, a jednocześnie wykluczają z dzielenia tego tortu gazety i telewizje nie podporządkowane władzy. I tak rodzi się symbioza władzy i mediów, która standardem demokracji zaczyna przypominać raczej Rosję Putina... □

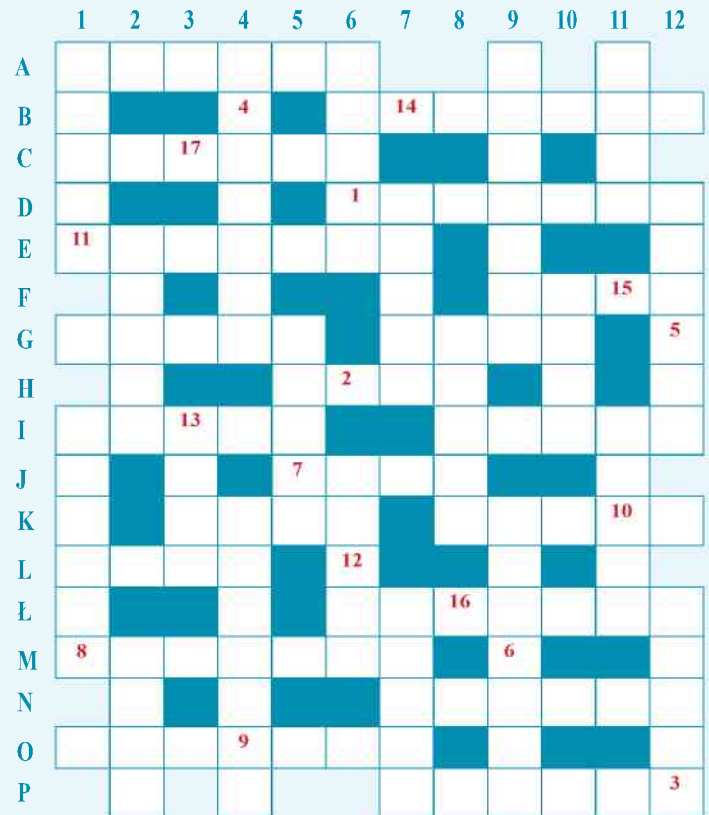

KRZYŻÓWKA Z KRÓLEM

PROPONUJE: MDZ

Poziomo: A-1. Czestaw ...(1911-2004), laureat literackiej Nagrody Nobla. B-6. Naturalny źródłowy zbiornik wodny. C-1. Dbłość o kogoś. D-6. Okno sklepowe. E-1. Maszyna wykonująca czynność bez udziału człowieka. F-9. Strzała do kuszy. G-1. Artystyczna tkanina ścienna zdobiąca komnaty pałacu królewskiego. G-7. Skorupiak o dziesięciu odnóżach, żyjący w ciepłych morzach. H-5. Kręgowiec o skórze z gruczołami śluzowymi, żyjący w pobliżu zbiorników słodkowodnych. I-1. Drwina, sarkazm. I-8. Wirus gorączki krwotocznej - choroby Afryki Zachodniej. J-5. Miasto w woj. łódzkiej, które w 1422 r. otrzymało prawa miejskie od króla Władysława Jagiełły. K-3. Syn Dedala wg mit. greckiej. K-8. Działanie podjęte w konkretnym celu. L-1. Pies myśliwski. Ł-6. Dzieleny przy stole wigilijnym. M-1. Osoba ustanowiona do pomocy kapłanowi podczas odprawiania Mszy św. N-7. Jeden z najwyższych oficerów w legionie starorzymskim. O-1. Przeszarzale 1/2 wieku. P-7. Największy stan USA.

Pionowo: 1-A. Nakrycie głowy biskupów. 1-I. Na głowie króla. 2-E. War, wrzątek. 2-M. Mąż królowej. 3-I. Matka Remusa i Romulusa. 4-A. Część sztuki teatralnej, baletu, opery, po której zapada kurtyna. 4-K. Zona króla. 5-G. Miejsowość wypoczynkowa nad Pilicą z Centralnym Ośrodkiem Sportu. 6-A. Coś, co jest wytworem wyobraźni i budzi lęk. 6-J. Odmiana języka używana przez jakąś grupę zawodową lub środowiskową. 7-D. Stolica Odyseusza. 7-Ł. Pasek materiału przyszyty do ubrania. 8-G. Bug. 9-A. Drzewo lub krzew o podłużnych liściach i kwiatach zebranych w bazie. 9-K. Dzieła sztuki i literatury z różnych okresów historycznych i stylów uznane za doskonałe. 10-F. Najdłuższa rzeka w Hiszpanii. 11-A. Królewski fotel. 11-I. Cugle, wodze. 12-D. Majątek przedsiębiorstwa wykazywany w bilansie księgowym po lewej stronie. 12-Ł. Wydarzenia, na podstawie których powstało jakieś dzieło literackie, filmowe itp. □

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 17 utworzą rozwiązanie.

Rozwiązanie krzyżówki z GK 29/2014: „Nadzieja umiera ostatnia”.

Poziomo: kolonia, przęsto, Lechoń, kreda, dyskoteka, auto, admin, kikut, trzoda, rampa, makao, maki, renowacja, anoda, piegus, nadawca, Alabama. **Pionowo:** spadek, Italia, czesak, umizgi, eskorta, klasa, koperta, robota, lekarz, obraza, nietad, darnina, alarm, Irawadi, ściana, macewa, postęp, aparat. □

GŁOS WOKÓŁ SPORTU

Bogdan Usowicz

☺ Polska pozostaje liderem swojej grupy eliminacyjnej do Euro we Francji, ale straciła pierwsze punkty. Po świetnym meczu z Niemcami (2:0), tylko zremisowaliśmy w Warszawie 2:2 ze Szkocją. Polacy najpierw objęli prowadzenie, ale później „gonili wynik” i choć pod koniec meczu dominowali, to do wygranej zabrakło czasu. Polaków wyraźnie obudziło wejście na boisko weterana Mili. Kolejny mecz eliminacyjny gramy na wyjeździe z Gruzją.

☺ Grała ekstraklasa. Przebudziła się krakowska Wisła, która rozgromiła w Zabrzu Górnika 5:0 (hat trick Pawła Brożka). 5:0 zaaplikowała też Pogoni Szczecin w Białymstoku Jagiellonia. Pozostałe mecze 12 kolejki: Cracovia – Ruch Chorzów 1:0, Legia Warszawa – Lechia Gdańsk 1:0, Podbeskidzie Bielsko-Biała – Górnik Łęczna 1:0, Śląsk Wrocław – Piast Gliwice 3:0, Korona Kielce – Lech Poznań 2:2, Zawisza Bydgoszcz – PGE GKS Bełchatów 2:1. Liderem jest Legia, która wyprzedza Jagiellonię i Śląsk (wszystkie mają po 33 pkt). Za nimi Wisła i Górnik (po 21).

☺ W 1 lidze Termalica ma tylko 2 pkt przewagi nad Zagłębiem Lubin i 3 nad Wisłą Płock, która pokonała Bruk Niecieczę 2:0. Inne wyniki: Widzew Łódź – Bytovia Bytów 0:1, Dolcan Ząbki – Olimpia Grudziądz 2:2,

GKS Katowice – Stomil Olsztyn 2:1, Flota Świnoujście – Chojniczanka 2:1, Sandecja – Chrobry Głogów 2:1, Arka – Pogoń Siedlce 1:0, Miedź Legnica – Wigry Suwałki 2:1, GKS Tychy – Zagłębie Lubin 0:1.

☺ W 4-tej serii spotkań Ligi Mistrzów piłkarzy ręcznych Orlen Wisła Płock podejmowała szwedzki Alingsas HK, który ograta 28:25. Bez starych punktów pozostaje w grupie D Vive Tauron Kielce. Polski zespół w 4 serii, we Francji pokonał Dunkerque HB 28:25.

☺ Agnieszka Radwańska znalazła się w WTA Finals w Singapurze w gronie 8 najlepszych tenisistek świata. W swojej grupie „białej” mistrzyń WTA Polka grała z Szarapową, Kvitovą i Woźniacką.

☺ Pierwszy triumf w sezonie odniosła 22-letnia Linette. Poznanianka wygrała turniej ITF w południowokoreańskim Goyangu. W finale rozstawiona z numerem 1 Polka pokonała Voracovą 6:3, 3:6, 6:3.

☺ Zieliński zdobył w Baie-Mahault na Gwadelupie srebrny medal torowych Mistrzostw Europy w sprincie. W finale Polaka pokonał Francuz Bauge. To drugi medal dla biało-czerwonych, po złocie Bujak (wyścig punktowy).

☺ Reprezentacja Polski w rugby odniosła drugie zwycięstwo w drugim meczu rozgry-

wek o Puchar Narodów Europy w dywizji 1B. Biało-czerwoni w Warszawie wygrali z Holandią 9:8. Dywizja 1B to trzeci poziom rozgrywek. Poza Polską, Holandią i Szwecją, występują w niej też Belgia, Mołdawia i Ukraina. Rywalizacja trwa dwa lata, a zwycięzca awansuje do dywizji 1A.

☺ Motocyklista Błażusiak zajął 4 miejsce w VII eliminacji mistrzostw USA w halowym enduro, którą rozegrano w Everett. Polak w klasyfikacji generalnej zajmuje 2 miejsce.

☺ Głowacki pozostaje niepokonanym pięściarzem na zawodowym ringu. Na gali w Nowym Dworze Mazowieckim Polak pokonał Francuza Karla przez nokaut w 5-tej rundzie. Stawką walki był tytuł mistrza interkontynentalnego federacji WBO w wadze junior-ciężkiej.

☺ W rewanżowym meczu 1/16 finału Ligi Mistrzów Glasgow City pokonało po dogrywce Medyk Konin 3:0 i wyeliminowało Polki, które pierwszy mecz wygrały 2:0.

☺ Kubica wywołał w środowisku rajdowym spore poruszenie wywiadem dla BBC. Polak wyznał, że wciąż marzy o powrocie do Formuły 1, ale w tym celu będzie musiał przejść dodatkowe operacje. Spekuluje się też, że Kubica pozostanie przy rajdach i mówi się o jego przejściu do zespołu Citroena. □

Commemoration du Centenaire de la Première Guerre Mondiale

(dans le cadre du mandat confié par les Assises de la Polonité de juin 2013)

1°) **Lundi 10 novembre 2014 à 19 h.** - Faculté des Sciences Jean Perrin - rue Souvraz à Lens - sous l'égide de l'ICEP

Projection du film « 6 Noms sur 600 000 » de Bruno et Rémi Vouters (avec l'évocation du parcours d'un volontaire polonais).

Intervention de Gabriel Garçon sur « Les noms polonais sur l'Anneau de la Mémoire à Lorette » (monument inauguré le 11 novembre par le Président F. Hollande).

Information pratique concernant le parking des voitures - entrer par la rue Souvraz et garer les véhicules sur la gauche le long des bâtiments en brique rouge (anciens Grands Bureaux des Houillères de Lens); - ou parking le long du trottoir rue de La Bassée.

2°) **Mardi 11 novembre à 15 h.** - Eglise Millennium - route de Béthune à Lens - sous l'égide de l'Association Millennium 2000. Messe à la mémoire de tous les soldats de la Première Guerre mondiale. Les organisateurs: Henri Dudzinski (FSSMMP) et Gabriel Garçon (RCP).

en collaboration avec

vous invite dans le cadre du centenaire de la Première Guerre mondiale, à la projection du documentaire

6 noms sur 600 000 de Bruno et Rémi Vouters

avec une présentation des réalisateurs, suivie d'une conférence « Les noms polonais sur l'anneau de la mémoire de Lorette » par le professeur Gabriel Garçon qui a participé au documentaire pour la partie polonaise

Lundi 10 novembre à 19 h, faculté Jean-Perrin, rue Souvraz à Lens. Amphithéâtre \$ 19

Réservation auprès de Wioletta Kordas 06 86 56 30 59
ou assistante@consulpologne-lille.eu

GPS mamy w głowie

Każdy, kto korzystał w czasie jazdy samochodem z elektronicznego GPS-a, wie, że to dość przydatne urządzenie. I skomplikowane. Satelity, sta. je bazowe, anteny... Elektroniczny GPS to pestka w porównaniu z tym, który mamy w głowie.

Tegoroczni nobliści z medycyny przez dziesięciolecia pracowali na swoje odkrycie. Brytyjczyk dr John O'Keefe badanie mózgowego systemu lokalizacji rozpoczął w latach 70. XX wieku. Matżeństwo dr May-Britt Moser i dr Edvard I. Moser kontynuowali je na innym uniwersytecie nieco później. Cała trójka próbowała odpowiedzieć na z pozoru prozaiczne pytanie. Jak to jest, że w mieście, w czasie spaceru w górach, czy po prostu w wielopiętrowym budynku, nie gubimy się.

Gdzie iść?

Nie chodzi o to, że zawsze trafiamy bez pudła. Są ludzie, którzy mają lepszą i gorszą orientację w przestrzeni, ale całkowity brak tej orientacji zdarza się tylko osobom chorym, lub takim, których niektóre obszary w mózgu są uszkodzone.

Mózgowy GPS wykorzystuje wszystkie nasze zmysły. Oczy, uszy, węch, dotyk, a nawet odczuwanie temperatury. To raczej sieć wyspecjalizowanych komórek nerwowych, które łączą obszary odpowiedzialne za poszczególne zmysły. Zbiera te informacje, przetwarza, analizuje, a następnie, mając mapę terenu, podpowiada gdzie skręcić, jak długo iść prosto, albo w którym miejscu się zatrzymać i rozejrzeć. W uzasadnieniu Komitet Noblowski napisał, że tegoroczna nagroda jest za „badania, które pozwoliły wyjaśnić, jak mózg tworzy mapę przestrzeni, która nas otacza, i w jaki sposób możemy się poruszać w złożonym otoczeniu”.

Mózgowy GPS działa na dwóch pozio-

mach. Pierwszy, wyspecjalizowane komórki nerwowe, które znajdują się w hipokampie (te odkrył John O'Keefe) tworzą w mózgu mapę terenu. Dzięki nim sprawnie poruszamy się w miejscach, które doskonale znamy. Wspomniane komórki w jakiś sposób dzielą się obowiązkami. Przeprowadzane na szczurach eksperymenty pokazywały, że u zwierzęcia przechodzącego ten sam fragment labiryntu, zawsze uaktywniały się te same komórki nerwowe. Tak jak gdyby to właśnie w nich był zapisany obszar, w którym szczur się znajduje. U człowieka jest podobnie. W konkretnych komórkach „siedzi” informacja o konkretnych miejscach. Ale to tylko pierwszy poziom skomplikowanego systemu.

Znane, nieznanne

Drugi jego poziom kilka lat później odkryło matżeństwo Moser. Tym razem to siatka komórek, które prowadzą nas w miejscach nieznanach. Dzięki punktom orientacyjnym, dzięki papierowej mapie, jesteśmy w stanie poruszać się, mając świadomość miejsca, w którym jesteśmy. Przykład? Jadąc samochodem do pracy, znaną drogą, natrafiamy na korek. Dzięki wspomnianym komórkom, jesteśmy w stanie zjechać z drogi i bazując na punktach charakterystycznych (np. wieża kościoła, komin, wzniesienie, ale także pozycja słońca na niebie, a więc strony świata), całkiem sprawnie możemy się poruszać, po nieznanym przecież terenie. Odkryte przez Norwegów komórki siatkowe nie tylko podpowiadają nam, gdzie

iść czy gdzie jechać, ale także przekazują pierwszemu poziomowi z hipokampu informacje o otoczeniu. W hipokampie zapamiętywane są informacje o miejscach już znanych. Przejechanie nową ulicą, znalezienie skrótu do pracy czy nowego szlaku w górach sprawia, że te miejsca już stają się znajome. Każde kolejne przejście czy przejazd powoduje, że pamięć o nich staje się bardziej detaliczna.

Pierwszy poziom systemu – w skrócie mówiąc – pozwala nam sprawnie funkcjonować w znanym otoczeniu, drugi poziom – nie zgubić się w miejscu, którego nie znamy.

Co my z tego mamy?

Tak się składa, że komórki „systemu orientacji” jako pierwsze ulegają dysfunkcji już na początku wielu chorób neurologicznych. To dlatego osoby cierpiące na demencję starczą nie poznają miejsc, w których czasami funkcjonowały przez lata. To dlatego wychodzą z domu i idą w dal bez celu, a potem nie potrafią wrócić. Rozumienie systemu nawigacji mózgowej nie tylko pozwoli tym osobom pomóc, ale jest zapisaniem kolejnej strony grubego dzieła pod tytułem „jak działa mózg”. Być może kiedyś tę książkę ukończymy, a być może nigdy w pełni nie poznamy tego, co siedzi w naszej głowie. □

Tomasz Rożek (Gość Niedzielny)

Modlitwa na cmentarzu w Montmorency – 1 listopada

Polska Misja Katolicka we Francji zaprasza do wspólnej modlitwy za zmarłych na cmentarzu - polskiej Nekropolii - w Montmorency. Msza św. o godz. 14³⁰, przewodniczył jej będzie Rektor PMK we Francji ks. inf. Stanisław Jeż. *Wjazd pod kościół polskiego w Paryżu* (263 bis, rue Saint-Honoré) o godz. 13⁰⁰ (zapisy w biurze PMK – tel. 01 55 35 32 32; koszt przejazdu – 14 €).

Świąteczny konkurs Głosu Katolickiego!

Boże Narodzenie w Biblii, historii i sztuce...

Z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia, Redakcja Głosu Katolickiego zaprasza wszystkich Czytelników do udziału w świątecznym konkursie pt. „Boże Narodzenie w Biblii, historii i sztuce”, mając nadzieję, że będzie on inspiracją do pogłębionj lektury Pisma Świętego Nowego Testamentu oraz... wizyty w paryskim Muzeum Luwru, posiadającym liczne zbiory sztuki i archeologii biblijnej.

W konkursie należy zaznaczyć odpowiedzi na pytania i nadesłać je pocztą do Redakcji GK (263 bis, rue Saint Honoré – 75001 Paris) do dnia 30 listopada b.r.

Pośród autorów prawidłowych odpowiedzi, Redakcja dokona losowania okolicznościowych nagród: – pięciu podwójnych bezpłatnych wejściówek (jedna wizyta) do Muzeum Luwru – ważnych na wystawy stałe i czasowe do końca 2015 r. oraz – Polsko-francuskiego Kalendarza GK i Polskiej Misji Katolickiej we Francji na Rok Pański 2015!

Oto pytania i propozycje odpowiedzi konkursu:

1. Palestyńskie miasto Betlejem, co po hebrajsku – Bêt Lehem – znaczy „Dom Chleba”, tradycyjnie uważane według Ewangelii św. Mateusza i Łukasza jako miejsce narodzin Jezusa Chrystusa, jest położone w odległości ok. 10 km na południe od Jerozolimy. Betlejem jest ośrodkiem kultu religijnego i miejscem pielgrzymek chrześcijan do Bazyliki Narodzenia Pańskiego oraz do studni... słynnego króla żydowskiego Psalmisty, którego potomkiem jest Jezus (por. Ewangelia św. Mateusza 1,6; Ewangelia św. Łukasza 2,4).

Pytanie: Który z królów biblijnego Izraela urodził się w judzkim Betlejem?

- A) Dawid, B) Salomon, C) Achab.

2. Ewangelia św. Łukasza (2,1) datuje narodziny Jezusa z Nazaretu w czasie gdy „... wyszedł dekret od cesarza, aby spisano mieszkańców całego państwa...”, a w Judei panował król żydowski Herod Wielki (37-4 rok p.n.e.), zaś rzymskim namiestnikiem w Syrii był Kwiryniusz (od ok. 10 r. p.n.e.). Wówczas „wyruszył też i Józef z Galilei, z miasta Nazaret do Judei, do miasta zwanego Betlejem... żeby się zapisać razem z poślubioną sobie Maryją, która była brzemienna. Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryji czas rozwiązania...”.

Pytanie: Który cesarz panował w Rzymie, gdy w Betlejem urodził się Jezus?

- A) Tyberiusz, B) Neron, C) August.

3. Temat Bożego Narodzenia jest obecny w sztuce i zbiorach Luwru. Wśród licznych arcydzieł malarstwa i rękodzieła należy wymienić m.in.: fragment tryptyku „Pokłon Mędrców” Fra Diamante z XV wieku, piękną polichromię „La Nativité” z XVI wieku, czy „Pokłon Pasterzy” Giulio Romano z XV wieku. Motywy Bożego Narodzenia można podziwiać także w malarstwie w zbiorach Kościoła Polskiego Wniebowzięcia NMP w Paryżu, posiadającego dwa cenne obrazy z XVIII wieku; jeden szkoły malarstwa włoskiego „Pokłon Pasterzy” i drugi szczególnie cenny obraz z epoki francuskiego rokoka „Pokłon Trzech Mędrców”.

Pytanie: Jak nazywa się autor dużego obrazu z XVIII wieku „Pokłon Trzech Mędrców” w Kościele Polskim w Paryżu (po prawej stronie od wejścia)?

- A) Charles van Loo, B) Nicolas Poussin, C) Jean-Honoré Fragonard.

4. Od czasów pierwszej historycznej wizyty Papieża Pawła VI w Jerozolimie i Betlejem – w 1964 r., kolejno do Ziemi Świętej, miejsca narodzin, śmierci i zmartwychwstania Jezusa, pielgrzymowali św. Jan Paweł II z okazji Jubileuszu Trzeciego Tysiąclecia, Benedykt XVI (2009 r.) i Franciszek (2014 r.).

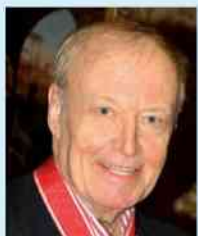
Pytanie: W którym roku Jan Paweł II pielgrzymował do Ziemi Świętej?

- A) 1978 r., B) 2000 r., C) 2005 r.

Opracował: Dariusz Długosz

Życzymy Radosnych, błogostawionych Świąt Bożego Narodzenia i powodzenia w konkursie!

Z blogu red. Macieja Morawskiego – maciejmorawski.blox.pl

fol. A. Zawadzka

Dziennik 16 października 2014

Wielkonaktadowy ilustrowany tygodnik Point de Vue w swym numerze z 15 października przynosi duży, bogato ilustrowany wywiad z Izabelą z Potockich Hubertową d'Ornano. We wprowadzeniu redakcja tygodnika uwydatnia to, że Hubert d'Ornano wraz z Izabelą stworzyli słynną firmę Sisley, stanowiącą jeden z największych francuskich sukcesów w dziedzinie „kosmetologii”. Od siebie dodam, że rzeczywiście produkty kosmetyczne i perfumy Sisleya cieszą się dostojnie na całym świecie ogromnym sukcesem. Rzecz w tym, że Hubert d'Ornano jest w tych dziedzinach nowatorem.

Od razu położył nacisk na użycie w kosmetologii roślin i na tak zwaną „fytoterapię”.

W tekście wywiadu Izabela d'Ornano mocno podkreśla fakt, iż jest Polką! Warto bym zaznaczyć, iż jej ojciec Józef Potocki, był do swej śmierci – w roku 1968 – ambasadorem Wolnej Polski w Madrycie! Ów czołowy polski dyplomata miał – o czym za mało się wie – naprawdę ogromne stosunki w sferach kierowniczych szeregu państw świata zachodniego! Podobnie jak jego żona Krystyna z Radziwiłłów, osoba o mocnej osobowości i wielkiej inteligencji, córka słynnego Księcia Janusza i siostra Stanisława Radziwiłła męża Lee Bouvier. Józef Potocki był np. bardzo ceniony i lubiany przez prezydenta Kennediego. Józef i Krystyna Potoccy spędzili,

Pielgrzymka na cmentarz w Thiais - niedziela – 2 listopada

Polska parafia w Paryżu (Wniebowzięcia NMP) - Zaprasza!

W pierwszą niedzielę po Wszystkich Świętych (2 listopada) na pielgrzymkę, na polskie groby cmentarza w Thiais. Dojazd własnymi środkami transportu. **Rozpoczęcie modlitw o godz. 15⁰⁰.**

W parafii Bruay La Buissière w październiku

W skrócie można by rzec, że różańcowy miesiąc AD 2014 został zdominowany przez obrady jące w Rzymie III Nadzwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, którego tematyką i hasłem są „Wyzwania dusz pasterskie wobec rodziny w kontekście ewangelizacji”.

Przesuwając paciorki różańca i rozważając tajemnice z życia Jezusa i Jego Matki, wierni „omadlali” synodalne debaty, prosząc, by towarzyszyło im światło i moc Ducha Świętego. Modlili się również w intencji rodzin chrześcijańskich, które są przecież przedmiotem obrad Synodu Biskupów. Do tej modlitwy nieustannie wzywał nas wszystkich papież Franciszek a niedzielę poprzedzającą rozpoczęcie obrad synodalnych ustanowił dniem szczególnej modlitwy w tej intencji oraz ułożył specjalną modlitwę do Świętej Rodziny w intencji rodzin i synodu (którą po raz pierwszy odmówił na zakończenie modlitwy Anioł Pański w Święto Świętej Rodziny, 29 grudnia 2013 r.)

Polonijna parafia z Bruay La Buissière włączyła się w tę modlitwę Kościoła: adorując Chrystusa Eucharystycznego w sobotę i niedzielę 27 i 28 września br. zawieraliśmy rodziny parafii i wszystkie rodziny chrześci-

jańskie oraz cały Kościół i Synod Biskupów. Intencje te towarzyszyły nam także podczas różańcowych nabożeństw, które wieńczyliśmy papieską modlitwą synodalną. Postanowiliśmy również ożywić parafialne Bractwo Różańcowe, które niemalże przestało istnieć – dlatego we wspomnienie Matki Bożej Różańcowej zaprosiliśmy wszystkich, którym bliska jest modlitwa różańcowa, na nabożeństwo różańcowe i wspólną Eucharystię, pod koniec której została pobłogosławiona nowa figura św. Józefa do kaplicy Najświętszego Serca Pana Jezusa. Dołączamy pamiątkowe fotografie, zapraszając jednocześnie do fotogalerii: <http://www.bruay.tchr.fr/pl/galerie/98/rozancowy-miesiac-ad-2014>

A wszystkich Czytelników zachęcamy do indywidualnego i wspólnotowego odmawiania różańca (nie tylko w październiku) a słowa św. Jana Pawła II z jego listu o Różańcu Św. oraz Franciszka niech jeszcze bardziej wszyst-

kich nas zmobilizują do wierności tej pięknej modlitwie...

Ja sam również nie pomijałem okazji, by zachęcać do częstego odmawiania różańca. Od moich lat młodzieńczych modlitwa ta miała ważne miejsce w moim życiu duchowym. [...] Różaniec towarzyszył mi w chwilach radości i doświadczenia. Zawierzyłem mu wiele trosk. Dzięki niemu zawsze doznawałem otuchy. [...] różaniec to modlitwa, którą bardzo ukochałem. Przedziwna modlitwa! Przedziwna w swej prostocie i głębi zarazem... (Jan Paweł II, «List Apostolski Rosarium Virginis Mariae», 2).

Różaniec otwiera nas na Boga, pomaga przezwyciężyć egoizm i wnosi pokój w serca, w rodziny, w społeczeństwo i w świat... (por. Franciszek, *Przestanie do młodych Litwinów w Kownie na VI Dniu Młodoży Litwy*) Różaniec wspiera nas w zmaganiach ze złem (por. Franciszek, «Homilia 15.8.2013»). □

na wsi w Virginii, z nim i z jego żoną Jaqueline - de domo Bouvier (siostra Lee Radziwiłłowej) ostatni weekend przed jego, Johna Kennedyego - tragiczną śmiercią dnia 22 listopada 1963 r. w Dallas.

Mąż Izabeli z Potockich Hubert też mówi po polsku, też jest z Polską mocno związany. Marszałek Francji Filip Antoni d'Ornano był od czerwca 1817 r. mężem Marii Walewskiej. Z tego związku urodził się syn Rudolf August, przodek Huberta, którego z kolei matką była też nasza rodaczka Elżbieta z Michalskich.

Firmą Sisley kieruje obecnie syn Izabeli i Huberta, btyśkoltliwie inteligentny Filip d'Ornano. Zastępcą dyrektora generalnego tej wielkiej i dynamicznej firmy jest natomiast jego siostra

Krystyna d'Ornano, która po rodzicach odziedziczyła „le sens de la création” i „smykałkę do interesów”.

Od siebie dorzucę, że w moim odczuciu Izabela d'Ornano, osoba wysoce szlachetna i obdarzona wielkim urokiem jest dziś zapewne pierwszą w wielkim świecie damą wywodzącą się z Polski!

Muszę też odnotować, iż ta wysokiej klasy rodzina jest głęboko katolicka i wspiera Polski Kościół tutaj! No i jeszcze jedno, wracając do owego tekstu w Point de Vue, dodam, że zdobi go sporo zdjęć rodziny Hubertów d'Ornano i ich przyjaciół. Np. zdjęcie Izabeli d'Ornano z prezydentem Pompidou. Tyle pokrótce o tym artykule, który przeczytałem z najwyższym zainteresowaniem! □

Uroczystość w Rennes

W niedzielę 28 września 2014 r. miało miejsce uroczyste wprowadzenie kanonicznego nowego duszpasterza naszej wspólnoty ks. Kamila Iwanowskiego.

Uroczystość odbyła się w kaplicy Sainte Anne przy kościele Sainte Jeanne d'Arc w Rennes. Wprowadzenia dokonał ks. prał. Krystian Gawron wicerektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji, dzięki której, a w szczególności dzięki jej rektorowi ks. inf. Stanisławowi Jeżowi możemy cieszyć się z obecności duszpasterza w naszej wspólnotie.

Mszę św. koncelebrował również proboszcz tutejszej parafii ojciec Thibault Pontavice.

Ks. wicerektor PMK rozpoczął obrzęd liturgiczny znakiem krzyża i odczytał dokument nominacyjny, który brzmiał:

„Ksiądz Arcybiskup d'Ornellas, ordynariusz diecezji Rennes, na prośbę Rektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji Ks. Infułata Stanisława Jeża, mianował Cię Duszpasterzem Polonijnym

w Rennes oraz w połączonych z tą Wspólnotą innymi ośrodkami.

Pozdrawiam Cię w imieniu wszystkich kapłanów PMK, zwłaszcza w imieniu kapłanów i wiernych Dekanatu Paryskiego, a w szczególności w imieniu tutejszej Wspólnoty, która zostaje Ci powierzona.

Przyjmij na siebie obowiązki duszpasterza i prowadź dalej postępowanie poprzedników jako nauczyciel, jako kapłan i jako pasterz wszystkich wiernych powierzonych twojej trosce.”

Następnie ks. Wicerektor przedstawił nowego duszpasterza.

Ksiądz Kamil Iwanowski, urodził się 14-stycznia 1978 r. w Bolestawcu na Dolnym Śląsku. Po ukończeniu Wyższego Seminarium Duchownego w Legnicy, został wyświęcony na kapłana 30-maja 2009 r. Jest magistrem teologii. Przez cztery lata pracował w Polsce jako wikariusz w parafii Świętego Erazma i Pankracego w Jeleniej Górze. Podczas rocznej postęgi w Paryżu, jako sekretarz PMK we Francji, był równocześnie duszpasterzem Polonii w Amiens. Teraz przejął kanoniczną odpowiedzialność za Polski Ośrodek Duszpasterski w Rennes oraz w całej Bretanii.

Po tym nastąpiło symboliczne przekazanie kluczy do kościoła

Uczniowie Koła Teatralnego Zespołu Szkół im. Unitów Podlaskich w Olszance zapraszają na spektakl

„Na rozdrożu sumienia”

- 8 listopada (w sobotę) o g. 19 15 w kościele polskim Św. Genowefy w Paryżu -18, rue Claude Lorrain
- 9 listopada (w niedzielę) o g. 9.45 i 12.15. w parafii MB Królowej Rodzinna (Belville) w Paryżu - 5, allée Gabrielle d'Estrées
- 9 listopada (w niedzielę) - po Mszy św. o g. 14.00 w kościele polskim Wniebowzięcia NMP w Paryżu - 263 bis, rue St-Honoré
- 11 listopada (we wtorek) po Mszy św. o g. 15.00 w kościele Millenium w Lens - 54, rue de Béthune

Scenariusz i reżyseria: Wojciech Wawryniuk. Występują: Radostaw Chwedoruk, Przemysław Pawluk, Sylwia Wasiluk, Weronika Domańska, Anna Jaszczuk, Daria Wasiluk, Julia Chwedoruk, Hryciuk Krystian, Mateusz Kokozkiewicz, Ilona Ignaciuk, Jaszczuk Konrad, Dominik Skolimowski, Magdalena Gajowiak, Iwona Wierzejska, Karolina Lipińska, Adrian Czarkowski.

i wspólne odśpiewanie hymnu „O Duchu Święty przyjdź”.

Dopełnienie obrzędu stanowiło przekazanie przez ks. Wicerektora ornatu, a następnie ucałowanie ołtarza przez ks. Kamila. Cest ten był odpowiedzią na wezwanie:

„Tu jest miejsce, na którym ofiara krzyża uobecnia się pod sakramentalnymi znakami i tutaj rozdzielany jest Chleb Życia. Jesteś wyznaczony na duszpasterza tej Wspólnoty. Momentem centralnym i ośrodkiem całej twojej kapłańskiej działalności jest Msza święta, pamiątka śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Troszcz się więc o to, żeby Wspólnota gromadziła się wokół tego ołtarza jak najliczniej. Młodzi i starzy, biedni i bogaci – niechaj tutaj spotykają się we Wspólnocie i łączą się w sprawowaniu Świętej Liturgii. Niech oddają cześć temu ołtarzowi, a przez niego naszemu Panu, Jezusowi Chrystusowi, który żyje i króluje w tej Wspólnocie i jednoczy wszystkich w Duchu Świętym.”

Od tego momentu to Ks. Kamil Iwanowski przewodniczył Eucharystii.

Po homilii, którą wygłosił ks. Wicerektor, nowy duszpasterz Wspólnoty złożył samodzielne wyznanie wiary.

Po zakończeniu Mszy wszyscy uczestnicy zgromadzili się przy kawie i ciście cieszyć się tą ważną chwilą w życiu naszej Wspólnoty.

Rada Parafialna wraz z ks. Kamilem Iwanowskim dziękuje wszystkim, którzy uczestniczyli w tej uroczystości, a szczególnie tym, którzy przyczynili się do tego żeby miała ona tak podniosły charakter, a zarazem przebiegła w tak miłej i sympatycznej atmosferze.

Ciebie, Księżu Kamile, powołując się na słowa ks. Wicerektora, prosimy razem z nim: „Bądź otwarty na wszystkich, którzy szukają Pana Boga. Niech ta Wspólnota zatętni życiem. Kieruj i prowadź tę Wspólnotę jako niezmordowany pracownik w Winnicy Pańskiej.”

A my ze swojej strony dotożymy wszelkich starań by Twoja postęga była owocna, a słowo przez Ciebie głoszone docierało do serc wielu ludzi, a w szczególności do tych, którym tak trudno przychodzi wyznawanie wiary i życie w niej. □

Z podziękowaniami
Rada Parafialna

Spotkanie w Tours

Dla większości naszych tureńskich parafian urlop i wakacje dawno się już skończyły.

21 września, w trzecią niedzielę miesiąca, w Tours - w parafii Św. Pawła - jest odprawiana Msza święta, którą celebrowa ks. Piotr Sagan.

To nasze pierwsze spotkanie, po letniej przerwie, było wyjątkowo uroczyste, ponieważ gościliśmy w naszej parafialnej wspól-

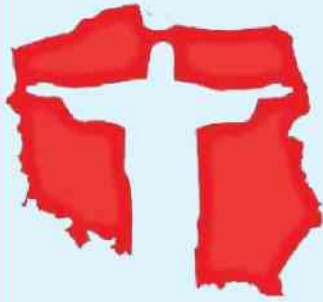
nocie wicerektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji, księdza prał. Krystiana Gawrona.

Po zakończonej Eucharystii, spotkaliśmy się na ożywionej dyskusji, przy lampce wina i domowych wypiekach.

Spotkanie nasze było połączone z pożegnaniem naszego przyjaciela Ryszarda Ciesielskiego, który był przez ostatnie 25 lat był nadzwyczajnym animatorem i duszą tutejszej wspólnoty. Niestety, w tych dniach przenosi się on do Warszawy. □

Małgorzata Mauchamp

Jeśli pragniesz przez modlitwę i refleksję włączyć się w przygotowywanie Świątecznych Dni Młodości, czekamy na Ciebie na spotkaniu na SKYPY.

Spotkania będą miały miejsce w każdą pierwszą sobotę miesiąca o godzinie 21.30. Czekamy na zgłoszenia i propozycje.

Adresy kontaktowe: - mail: s.antonina.sercanka@gmail.com; s_ewa@poczta.onet.pl;
- Skype: jeunespolonais.

Przez wstawiennictwo świętego Jana Pawła II, prosimy o potrzebne taski dla młodych i wszystkich przygotowujących Świąteczne Dni Młodości.

Z darem modlitwy o błogostawieństwo Boże w rozpoczynającym się nowym roku pracy i nauki.

s. Antonina Szymczakowska – sercanka,
s. Ewa Mazur – sercanka

TRANSPORT:

- wywóz gruzu, - dowóz materiałów, - przeprowadzki.

T. 06 98 58 86 36

❁ **Sprzedam Dom w Polsce** - Stoi on na działce 14a, jest całkowicie wykończony i ogrodzony. Powierznia 170,9 m². **T. +48 665 744 913.**

❁ GRAWERUJĘ W SZKLE!

T. 06 42 35 59 99.

CENTRUM STOMATOLOGICZNE PRONY
91, rue de Prony 75017 PARIS
Linia metra nr. 3 stacja Pereire
RER C. stacja Pereire-Levallois

Akceptujemy CMU, AME.
Stawki wg. cennika Sécurité Sociale.
Stosujemy zasadę Tiers payant
(karta vitale).

☎ 01.44.29.79.89
✉ info@cmprony.fr

Współpracujemy z większością mutuelles.
Konsultacje : od Pn - do Pt - 9h00 - 20h00

Mówimy po polsku

Serdecznie zaprasza na

Bal Andrzejkowy

Franco-polonais

29 listopada 2014

W Sali Jean Vilar:

9, Boulevard Héloïse 95100 Argenteuil

Na scenie wystąpi:

Dudzik Band

Wstęp 35€ od osoby koktajl i swojska przekąska gratis

Bufet zaopatrzony w polskie ciepłe dania, ciasta, napoje oraz lekkie alkohole.

Rezerwacja i sprzedaż biletów: tel. 06 32 33 94 58; 06 16 83 64 75
e-mail: contact@polonia-argenteuil.com; www.polonia-argenteuil.com

Oficjalne otwarcie balu o godz. 19.00; zabawa do godz. 3.

Parking surveillé - gratuit

BIURO TŁUMACZEŃ W. A. KOCZOROWSKI

Tłumacz przysięgły przy Sądzie Apelacyjnym w Wersalu
90, rue Anatole France - 92290 Châtenay-Malabry
lub

4, villa Juge - 75015 Paris (M^o Duplex)

tel. 01 70 28 55 66 lub 06 07 71 52 90; (e-mail: wakocz@aol.com).

Tłumaczenia urzędowe, redakcja podań i pism, formalności
prawno-administracyjne w urzędach, kancelariach notarialnych i sądach.

Jeśli uważasz, że masz problem z alkoholem,
alkohol kieruje Twoim życiem

Przyjdź na spotkanie **Anonimowych Alkoholików**

Anonimowi Alkoholicy są wspólnotą mężczyzn i kobiet, na życie których wpływa picie alkoholu. Anonimowi Alkoholicy dzielą się nawzajem doświadczeniem, siłą i nadzieją, aby wspólnie rozwiązać swój problem – **alkohol**.

**Spotkania AA odbywają się w każdy wtorek
w godzinach od 19³⁰ do 21³⁰**
przy kościele św. Genowefy (18, rue Claude Lorrain, 75016 Paris – metro Exalmans)

Anonimowość jest podstawową zasadą Anonimowych Alkoholików

Grupy rodzinne Al-Anon
Nadzieja dla krewnych
i przyjaciół alkoholików

Anonimowość jest podstawową zasadą Al-Anon. Czekamy na Ciebie!
Tel: 06 26 45 56 46

Al-Anon jest wspólnotą kobiet i mężczyzn, na życie których wpływa picie alkoholu członka rodziny lub bliskiej osoby. Krewni oraz przyjaciele mogą wiele uczynić, aby pomóc zarówno sobie jak i osobie mającej problem z alkoholem. **Spotkania odbywają się w każdy wtorek o godzinie 20**
(w salce obok kościoła polskiego NMP w Paryżu – metro: Concorde)

Grupa Alateen spotyka się w drugi i ostatni wtorek każdego miesiąca o **godz. 20**

❁ Dr DZIULKO André

INFORMUJE O NOWYM ADRESIE GABINETU:

7, rue Henner 75009 PARIS

T. 06 10 95 74 90

GODZINY PRZYJĘĆ BEZ ZMIAN.

METRO: LIÈGE, PLACE PIGALLE, SAINT GEORGES. BUS: 74.

Poradnia Psychologiczna

przy Parafii polskiej w Paryżu XVI

- 18, rue Claude Lorrain

przyjmuje bezpłatnie - w niedziele o godz. 17⁰⁰

TŁUMACZENIA – KONSULTACJE PRAWNE

**S. Bocianowski - dr Prawa Międzynarodowego
SPECJALISTA PRAWA POLSKIEGO
Ekspert Sądowy – Tłumacz Przysięgły**

105 bis, Bd de Grenelle, 75015 Paryż

Tel/fax : 01 43 06 00 70, 06 17 98 60 20, e-mail: bocianowski@sfr.fr

Sprawy małżeńskie, administracyjne, emerytalne,
spadkowe, nieruchomości itp. w Polsce i we Francji.

❁ **Luxsus** - PRZEWOZ OSÓB I TOWARÓW DO POLSKI – OLSZYNA, WROCLAW,
KATOWICE, KRAKÓW, RZESZÓW. **TEL.: 06 62 75 50 06;**
01 42 38 63 20; (00 48 12) 284 12 50!

Specjalistyczny Gabinet Ortodontyczny DR AGNÈS PALUCHA

118, av. Jean-Jaurès - 75019 Paris, Métro: Ourcq/Laumière

tél. 01 83 96 03 00

**AL-ANON
ALATEEN**

Grupy rodzinne Al-Anon
Nadzieja dla krewnych i przyjaciół alkoholików

AL-ANON – GRUPA „ŚWIATEŁKO”

jest wspólnotą kobiet i mężczyzn, na życie których wpływa picie
alkoholu **członka rodziny lub bliskiej osoby.**

Krewni oraz przyjaciele mogą wiele uczynić, aby pomóc zarówno sobie, jak i osobie mającej problem z alkoholem. Jeśli masz kochaną osobę, której picie powoduje poważne problemy, będziesz serdecznie witany na naszych spotkaniach. Nie mamy powiązań z żadnym wyznaniem wiary, nie mamy żadnych zobowiązań prawnych, składek ani wpisowego. Dzielimy się wzajemnie naszym doświadczeniem, siłą i nadzieją. Twój postęp może się dokonać według twójego własnego sposobu i tobie właściwego tempa. My tylko zachęcamy, abyś wziął udział w naszej wspólnej sprawie.

Spotkania odbywają się **W KAŻDYM CZWARTEK o godz. 20⁰⁰**
w salce obok kościoła polskiego św. Genowefy 18 rue Claude Lorrain, 75016
Paris (M° Exelmans) **ANONIMOWOŚĆ JEST PODSTAWOWĄ ZASADĄ AL-ANON**

Niedroga francusko-polska firma pogrzebowa

POMPES FUNEBRES POLONIA ASSISTANCE INTERNATIONALE

przewożenie ciała do Polski • pogrzeby na terenie całej Francji 24/24

Koszty trumny (lub urny) i transport do Polski od 2200 € TTC

Tel. **02 31 85 23 66** – mówimy po polsku
(tłumaczenie i załatwianie formalności w urzędach)

Tel. **02 31 78 25 93** – mówimy po francusku

Fax **02 31 34 98 93** | e-mail: josefa.bazincourt@gmx.fr

Dr Danuta Baranowicz-Schouker

chirurgien-dentiste

33, rue Poissonnière – 75002 Paris, M° Bonne Nouvelle

tél. 01 42 33 60 31; 06 20 25 08 15

(mówimy po polsku)

Bilety autokarowe i samolotowe

Janosik SINDBAD

Paryż: 252, rue Rivoli - 2, rue Mondovi
tel. 01 44 69 30 80, 01 40 20 00 80.

Wyjazdy 7 razy w tygodniu.

Z Paryża (12⁴⁵), Reims (14⁴⁵), Metz (17⁰⁰)

do: Polski Południowej i Centralnej;

16⁰⁰ - z Paryża do innych miejscowości, w sumie 145 miast.

Czynne 7 dni w tygodniu - przesyłki i paczki do Polski

PSYCHOLOG-TERAPEUTA: TEL. 01 45 88 58 60

udziela pomocy w przypadku:

problemów życiowych, depresji, ciężkich chorób, żałoby...

Poradnictwo legalne

Anonimowi Alkoholicy niedziela, godz. 17:00

spotkania otwarte dla
wszystkich zainteresowanych

GRUPA POLSKOJEZYCZNA
„NIEDZIELNA”

**3 Rue Rampal
75019 Paris**

M 11 2 Belleville

tel. kontaktowe:

0 625 973 095

0 618 916 541

**GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE**

Tygodnik polski za granicą

(Hebdomadaire de l'émigration polonaise)

N° 37 (2563): 2. 11. 2014

Commission paritaire N°: 0515 G. 86630;

ISSN: 1279-953X

Cena (Prix au n°): 1,55 €

Wydawca (Editeur): Polska Misja Katolicka we Francji (La Mission Catholique Polonaise en France) – tél. 01 55 35 32 32

Adres (Adresse): 263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris. Tél.: 01 55 35 32 28; 01 55 35 32 31; fax 01 55 35 32 29.

E-mail: vkcat@club-internet.fr, vkcat@sfr.fr | www.glos-katolicki.eu

CCP 12 777 08 U Paris; CCP 19 180 05 U Paris.

Dyrektor Publikacji (Directeur de la Publication): Ks. inf. Stanisław Jeż – Recteur MCP.

Redaktor (Rédacteur): Paweł Osikowski; Zespół (Rédaction): ks. Tomasz Sokół.

Druk (Imprimerie): INDICA – 2, rue du 19 mars 1962 – 28630 Le Coudray; tel. 02 37 88 18 81.

Abonnement (Abonement): 1 rok (1 an) – 56,60 €, pół roku (6 mois): 30,30 €.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i nie odpowiada za treść ogłoszeń.

Numer złożony do druku (soumis à l'impression): 22.10.2014

Inf. o prenumeracie na str. 3

POLVOD**TYLKO POLSKIE FILMY**Legalnie i bezpłatnie na www.polvod.pl**TRWAŁY PROGRAM***3 - 9 listopada - 2014*

PONIEDZIAŁEK 3 LISTOPADA
 8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Wieś to też Polska 9²⁵ Słowo życia 9³⁰ Vatican magazine 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁰ Retrospekcja 11²⁵ Felieton 11³⁵ Reportaż 11⁴⁵ Dokument 11⁵⁵ Św. na każdy dzień 12⁰⁰ Aniot Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Sól Ziemi 13²⁰ Koncert życzeń 14¹⁰ Film 15³⁵ Dokument 15⁵⁰ Program samorządowy 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Wspomnienia z Wilna 16³⁰ Tydzień z Ziemi Św. 16⁵⁰ Reportaż 17²⁰ Słowo życia 17²⁵ Św. na każdy dzień 17³⁰ Spotkanie Rodziny RM 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje

WTOREK 4 LISTOPADA
 8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Reportaż 9¹⁰ Dokument 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Jak My to widzimy 10⁴⁵ Tydzień z Ziemi Św. 11⁰⁵ Mocni w wierze 11³⁵ Felieton 11⁴⁵ Reportaż 12⁰⁰ Aniot Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Koncert poświęcony Janowi Pawłowi II 13³⁰ Dokument 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Księga Ruth 15³⁰ Reportaż 15⁵⁰ Program samorządowy 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Kalejdoskop młodych 16⁴⁰ Aktualności WSKSiM 16⁴⁵ Reportaż 17⁰⁰ Poezja Karola Wojtyły 17²⁵ Św. na każdy dzień 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Aniot Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje

ŚRODA 5 LISTOPADA
 8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9⁰⁰ Kalejdoskop młodych 9³⁰ Aktualności WSKSiM 9⁴⁰ Doku-

ment 9⁵⁵ Św. na każdy dzień 10⁰⁰ Audien-
 cja Generalna 11¹⁰ Dokument 11²⁵ Felieton
 11³⁵ Dokument 11⁵⁵ Św. na każdy dzień 12⁰⁰
 Aniot Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Koncert
 14⁰⁵ Dokument 14⁴⁰ Św. na każdy dzień
 14⁴⁵ Dokument 15⁵⁰ Program samorządowy
 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Na zdrowie 16³⁰ Repor-
 taż(2) 18⁰⁰ Aniot Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵
 Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień
 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Róża-
 niec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski
 21²⁰ Informacje

CZWARTEK 6 LISTOPADA
 8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰
 Słowo życia 8⁴⁵ Film 9⁰⁰ Na zdrowie 9²⁵ Św.
 na każdy dzień 9³⁰ Film 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵
 Rozmowy niedok. 11²⁵ Felieton 11³⁵ Reportaż
 12⁰⁰ Aniot Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Repor-
 taż 13²⁰ Widowisko 14⁰⁰ Film 15³⁵ Dokument
 15⁵⁰ Program samorządowy 16⁰⁰ Informacje
 16¹⁰ Rozrywka 16³⁵ Dokument 16⁴⁵ Słowo
 życia 16⁵⁰ Św. na każdy dzień 16⁵⁵ Przegląd
 Niedzieli 17⁰⁰ Bazylika św. Józefa Kalisz 20⁰⁰
 Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰
 Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje

PIĄTEK 7 LISTOPADA
 8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰
 Słowo życia 8⁴⁵ Film 9¹⁰ Rozrywka 9⁴⁰ Św.
 na każdy dzień 9⁴⁵ Duc in altum 10⁰⁰ Infor-
 macje 10¹⁵ Dokument(2) 11²⁵ Felieton 11³⁵
 Dokument 11⁵⁵ Św. na każdy dzień 12⁰⁰ Aniot
 Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Program kulta-
 ralny 13³⁰ Reportaż 14⁰⁰ Film 15⁰⁰ Koronka
 do Miłosierdzia Bożego 15²⁰ Dokument 15⁵⁰
 Program samorządowy 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰

Siódmy sakrament 16³⁵ Reportaż 17⁰⁰ Na
 tropie 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Aniot Pański 18⁰⁵
 Informacje 18¹⁵ Westerplatte Młodych 18⁵⁵
 Przegląd Niedzieli 19⁰⁰ Warto zauważyć 19³⁰
 Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰
 Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje

SOBOTA 8 LISTOPADA
 8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Westerplatte Młodych
 8⁵⁵ Słowo Życia 9⁰⁰ Uniwersytet Biblijny
 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Felieton 10³⁵ Polski pkt.
 widzenia 11⁰⁰ Dla dzieci 12⁰⁰ Aniot Pański
 12⁰³ Informacje 12²⁰ Warto zauważyć 12⁵⁰
 Na tropie 13²⁰ Siódmy sakrament 13⁵⁰ Słowo
 Życia 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Doku-
 ment(2) 15²⁰ Program samorządowy 15³⁰
 Program religijny 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Mocni
 w wierze 16⁴⁰ Sanktuarium Polskie 17⁰⁰ Z PE
 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Aniot Pański 18⁰⁵ Infor-
 macje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Przegląd
 Niedzieli 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje
 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Przegląd Źródła 21⁰⁰
 Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje

NIEDZIELA 9 LISTOPADA
 8⁰⁰ Słowo życia 8⁰⁵ Polski pkt. widzenia 8³⁰
 Z PE 9⁰⁰ Dla dzieci 9¹⁵ Przegląd Źródła 9²⁰
 Przegląd Niedzieli 9²⁵ Św. na każdy dzień 9³⁰
 Msza Św. 10³⁰ Dokument 11⁰⁰ Kosmos 12⁰⁰
 Aniot Pański 12²⁰ Wieś to też Polska 13³⁰
 Sól Ziemi 14³⁰ Dokument 15⁵⁰ Słowo życia
 15⁵⁵ Św. na każdy dzień 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰
 Koncert życzeń 17⁰⁰ Rozrywka 17³⁰ Repor-
 taż 18⁰⁰ Aniot Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵
 Rozmowy niedok. 19²⁵ Retrospekcja 19³⁰ Film
 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton
 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje. □

**GŁOS
KATOLICKI**

Mme Krukowski Anna -
 M Kardas Romuald -
 Mme Janina M. Teodorko-Lefevre -

PRZYJACIELE

35€/pół roku
 70€
 70€

M Dziewolski Andrzej - 70€
 Mme Ratajczak Maria - 70€
 M Popielski Stanisław - 70€
 Mme Zaparty Genowefa - 70€

Dalsza część Listy Przyjaciół będzie się ukazywać w kolejnych numerach GK Czynnikom, którzy wspierają Głos Katolicki „Prenumeratą Przyjaciół”, składamy serdeczne podziękowania. (Redakcja)

OFIARY NA TYDZIEŃ MIŁOSIERDZIA

Czesław Zezula - 30€
 Asturie - miasto - 20€
 Ławniczak - Leforest - 10€

Anonimowo - 275€

Dalsze ofiary prosimy przysyłać na adres: Mission Catholique Polonaise, 263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris, wpłacając na: CCP 1268-75 N PARIS

Ofiarodawcom składamy serdeczne „Bóg zapłać”

UBEZPIECZENIA PO POLSKU

Grażyna Lubicz Fernandes

SwissLife

tel. 01 39 64 38 36; 06 73 47 94 20 • fax: 01 34 17 43 51 e-mail: grazyna.fernandes.ag@swisslife.fr

BP 27 - 14, Résidence du Lac – 95880 Enghien Les Bains (północne przedmieście Paryża).

KOMPLETNA OBSŁUGA KLIENTA PO POLSKU

Numer pośrednika ubezpieczeń: 07 007 704, w rejestrze ORIAS – www.orias.fr; Instancja kontroli ACP

TVP
POLONIA

PROGRAM TV

3 - 9 listopada - 2014

PONIEDZIAŁEK 3 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11¹⁰ Made in Poland - teleturniej 11⁴⁰ Baron24 – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Ranczo – serial 13⁴⁵ Tygodnik.pl 14⁴⁰ Kulturalni PL 15⁵⁰ Złotopolscy – telenowela 16²⁰ Kocham Kino – magazyn 16⁵⁵ Baron24 – serial 17²⁰ Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ Łamigłówa 17⁵⁵ Sensacje XX w. 18²⁵ Studio Wschód 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Cafe historia 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁰ Łamigłówa 20⁵⁰ Dom nad rozlewiskiem – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Reporter Polski – magazyn 22⁴⁵ Tomasz Lis na żywo 23⁴⁵ Lekcja polskiej historii – dokument 0²⁰ Naszarmia.pl 0⁴⁵ Baron24 – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Sensacje XX w. 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

WTOREK 4 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁵ Reporter Polski – magazyn 11⁴⁰ Tak miało być – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Londyńczycy II – serial 13⁵⁰ Zapomniani – dokument 14³⁰ Tomasz Lis na żywo 15³⁵ Złotopolscy – telenowela 16⁰⁵ Tygodnik Kulturalny 16⁵⁵ Tak miało być – serial 17²⁰ Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ Łamigłówa 17⁵⁵ Sensacje XX w. 18²⁵ Lekcja polskiej historii – dokument 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Informacje kulturalne 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁰ Łamigłówa 20⁵⁰ Ojciec Mateusz – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Halo Polonia – magazyn 22⁴⁵ Koncert 23⁴⁰ Operacja Życie – dokument 0¹⁰ Made in Poland – teleturniej 0⁴⁵ Tak miało być – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Sensacje XX w. 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

ŚRODA 5 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Halo Polonia – magazyn 11⁴⁰ Tak miało być – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Dom nad rozlewiskiem – serial 13⁴⁵ Wielki test z historii – program publicystyczny 15²⁵ Operacja Życie – dokument 15⁵⁵ Złotopol-

scy – telenowela 16²⁵ Las Story – reportaż 16⁵⁵ Tak miało być – serial 17²⁰ Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ Łamigłówa 17⁵⁵ Sensacje XX wieku 18²⁵ Załoga Eko – magazyn 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Wilnoteka – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20⁴⁰ Pogoda 20⁴⁵ Łamigłówa 20⁵⁰ Pogoda na piątek – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Reporter Polski – magazyn 22⁴⁰ Kabaretowy Klub Dwójki 23³⁰ Premierzy – dokument 0¹⁵ Jak to działa – magazyn 0⁴⁵ Tak miało być – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Sensacje XX wieku 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

CZWARTEK 6 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Reporter Polski – magazyn 11⁴⁰ Tak miało być – serial 12⁰⁵ Barwy szczęścia – serial 12³⁰ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ M jak miłość – serial 13⁴⁵ Pogoda na piątek – serial 14³⁵ Wilnoteka – magazyn 14⁵⁵ A czego tu się bać? – dokument 15⁴⁵ Złotopolscy – telenowela 16¹⁵ Magazyn 16⁵⁵ Tak miało być – serial 17²⁰ Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁴⁵ Łamigłówa 17⁵⁵ Sensacje XX wieku 18²⁵ Kucin Alina – film 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Informacje kulturalne 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Łamigłówa 20⁵⁵ Komisarz Alex – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Halo Polonia – magazyn 22⁴⁵ Trzeci oficer – serial 23³⁵ Dokument 0⁴⁵ Tak miało być – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Sensacje XX wieku 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

PIĄTEK 7 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Halo Polonia – magazyn 11⁴⁰ Tak miało być – serial 12⁰⁵ Na sygnale – serial 12²⁵ Łamigłówa 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ M jak miłość – serial 13⁵⁰ Komisarz Alex – serial 14⁴⁰ Felieton 14⁵⁰ Dzika Polska – serial 15²⁵ Złotopolscy – telenowela 16⁰⁰ Hala odlotów 16⁵⁵ Tak miało być – serial 17²⁰ Polonia w Komie 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ Łamigłówa 17⁵⁵ Sensacje XX w. 18²⁵ Okrasa łamie przepisy – magazyn 18⁵⁵ Na sygnale – serial 19²⁵ W stronę piękna 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰

Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Łamigłówa 20⁵⁰ Na dobre i na złe – serial 21⁴⁵ Polonia w Komie 22⁰⁰ Reporter Polski – magazyn 22⁴⁰ Urowadzenie Agaty – film 0⁴⁵ Tak miało być – serial 1¹⁰ Łamigłówa 1¹⁵ Sensacje XX w. 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

SOBOTA 8 LISTOPADA

8⁵⁰ Przyjaciele lasu – reportaż 9⁰⁰ Program muzyczny 9⁴⁰ Załoga Eko – magazyn 10¹⁰ Świat się kręci 11⁰⁰ Przytłbice i kaptury – serial 12⁰⁰ Program edukacyjny 12¹⁰ Łamigłówa 12²⁰ Pamiętaj o mnie 12⁴⁰ Ojciec Mateusz – serial 13³⁰ Kucin Alina 14⁰⁰ Na dobre i na złe – serial 15⁰⁰ Gorczański Park Narodowy – dokument 16⁰⁰ Kulturalni PL 17⁰⁰ Słownik polsko@polski 17²⁵ Łamigłówa 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ M jak miłość – serial 18⁵⁰ Program rozrywkowy 19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁰ Pogoda 20⁴⁵ Londyńczycy II – serial 21³⁵ Pamiętaj o mnie 22⁰⁰ Polacy tu i tam – magazyn 22⁴⁰ Fundacja – film 0³⁰ Program rozrywkowy 0⁴⁵ Łamigłówa 0⁵⁰ M jak miłość – serial 1⁴⁰ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

NIEDZIELA 9 LISTOPADA

8²⁰ Polacy tu i tam – magazyn 8⁵⁰ Felieton 9⁰⁰ Łamigłówa 9⁰⁵ Sto minut wakacji – serial 9⁴⁰ Ziarno – magazyn 10¹⁰ Alternatywy 4 – serial 11¹⁵ Pamiętaj o mnie 11³⁰ Dolny Śląsk – reportaż 11⁵⁵ Między ziemią a niebem 12⁰⁰ Anioł Pański 12¹⁰ Między ziemią a niebem 12⁴⁵ Pod Tatrami – reportaż 13⁰⁰ Msza Św. – kościół Matki Bożej Nieustającej Pomocy Hrubieszów 14³⁰ Piosenki Agnieszki Osieckiej 15³⁰ Okrasa łamie przepisy – magazyn 16⁰⁵ Skarby prowincji – reportaż 16²⁵ Ocalony świat – dokument 16⁵⁵ Made in Poland 17²⁵ Łamigłówa 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁰ M jak miłość – serial 18⁴⁵ Benefis Ireny Santor 19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20²⁵ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Ranczo – serial 21⁴⁰ Pamiętaj o mnie 22⁰⁰ Tygodnik.pl 23⁰⁰ Alternatywy 4 – serial 0⁰⁵ Ocalony świat – dokument 0³⁰ Skarby prowincji – reportaż 0⁴⁵ Łamigłówa 0⁵⁰ M jak miłość – serial 1⁴⁰ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości. □

nasze
listopadowe
klimaty...

